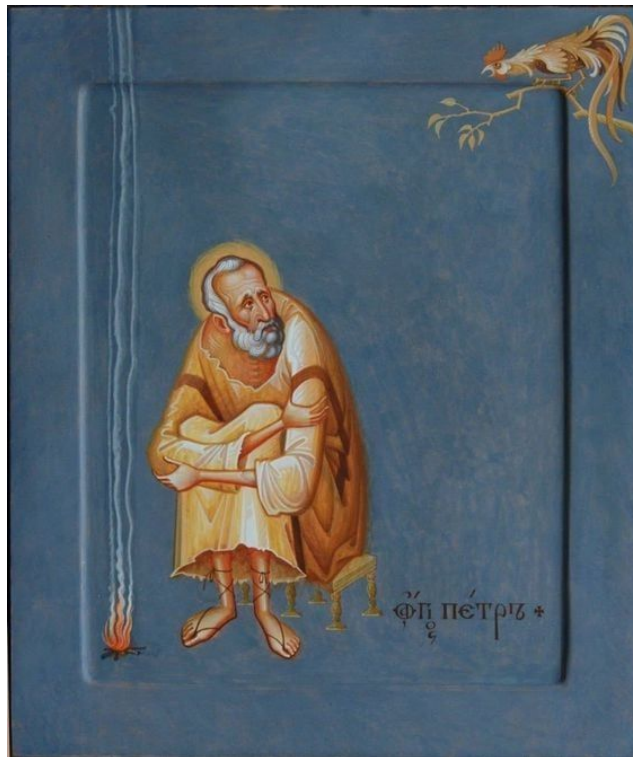

Virágvasárnaptól húsvét napja estéjéig

Igehirdetések 2021 húsvétjára készülve

1. ábra Unique icon of Saint Peter: Orthodox Christianity; Szent Péter egyedi ikonja:
https://www.reddit.com/r/OrthodoxChristianity/comments/edzudr/unique_icon_of_saint_peter/

2. ábra Caravaggio: A hitetlen Tamás, 1601–1602, Sanssouci palota, Potsdam

Tartalom

Virágvasárnap az Istent látó tiszta szív és az igaz hit ünnepe	3
Krisztust vedd magadhoz az elárulás éjszakáján!	9
Mit kergetsz engem? Nehéz neked, akit kértek az ösztöke ellen rugódoznod.	17
Az ember Fia Jézus, a nagyszombatnak is egyetlen teljhatalmú Ura.....	22
Húsvét a Krisztus belénk lehelet Szentlelkével eggyé vált élet	25
Húsvét, mint a megismerhetetlen megismerése	28
A húsvéti beszélő üres sír.....	30
Húsvét örök evangéliuma kontra jövőnek álcázott múlt ópiuma	35
Felhasznált irodalom	37

Virágvasárnap az Istent látó tiszta szív és az igaz hit ünnepe

Köszöntés: „És ékességben haladj diadallal az igazságért, a szelídségért és jogért, és rettenetesre tanítson meg téged a te jobb kezéd.” Zsolt 45: 5.

Bibliaolvasás: „Amikor közeledtek Jeruzsálemhez, és Betfagéba, az Olajfák hegyéhez érkeztek, Jézus elküldött két tanítványt, és azt mondta nekik: Menjetek az előtetek levő faluba, és ott mindjárt találtok egy megkötött szamarat a csikójával együtt. Oldjátok el, és vezessétek ide hozzám. Ha valaki bármit is szólna, mondjátok, hogy az Úrnak van szüksége rájuk, és azonnal elengedi azokat. Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék a próféta mondása, aki így szólt: Mondjátok meg Sion leányának: Íme, a te királyod jön hozzád, szelíden és szamáron ülve, teherhordó állat csikóján. A tanítványok elmentek, és úgy cselekedtek, amint Jézus parancsolta. Elhozták a szamarat és annak csikóját, majd felsőruhájukat rájuk terítették, és ő ráült azokra. A sokaság legnagyobb része pedig felsőruháit az útra terítette, mások meg a fákról gallyakat vagdaltak, és az útra szórták. Az előtte és utána menő sokaság pedig ezt kiáltotta: Hozsánna a Dávid fiának! Áldott, aki jön az Úr nevében! Hozsánna a magasságban! És amikor bement Jeruzsálembe, felbolydult az egész város, és azt kérdezték: Kicsoda ez? A sokaság pedig azt mondta: Ez Jézus, a galileai Názáretből való próféta. Azután bement Jézus a templomba, és kiűzte mindazokat, akik árusítottak és vásároltak a templomban, és felborította a pénzváltók asztalait és a galambárosok székeit. Majd azt mondta nekik: Meg van írva: az én házamat imádság házának nevezik, ti pedig rablók barlangjává tettétek. Azután vakok és sánták mentek hozzá a templomban, és meggyógyította őket. Amikor pedig a főpapok és írástudók látták a csodákat, amelyeket cselekedett, és a gyermekeket, akik azt kiáltották a templomban: „Hozsánna a Dávid fiának”, haragra gerjedtek, és azt mondták neki: Hallod, mit mondanak ezek? Jézus így felelt: Hallom. Sohasem olvastátok: gyermekek és csecsemők szája által szereztél dicséretet?” Máté 21: 1-16.

Ige: Másnap, amikor az ünnepre érkező nagy sokaság meghallotta, hogy Jézus Jeruzsálembe jön, palmaágakat szedett, kiment elébe, és így kiáltozott: Hozsánna! Áldott, aki jön az Úr nevében, az Izrael Királya! Jézus pedig talált egy szamarat, és felült rá, amint meg van írva:

- Ne félj, Sion leánya, íme, a te királyod jön, szamárcsikón ülve!

Ezeket eleinte nem értették a tanítványai, de miután megdicsőült Jézus, visszaemlékeztek arra, hogy amik meg vannak írva felőle, azok történtek meg vele. A sokaság azért, amely vele volt, amikor kihívta Lázárt a sírból, és feltámasztotta a halálból, bizonyosságot tett mellette. Azért is ment elébe a sokaság, mivel hallotta, hogy ezt a csodajeleket tette. János 12: 12-18.

Virágvasárnap szóról szóra betelt mindaz, amit a Zsolt 45: 5. verséből így hallottunk:

„És ékességben haladj diadallal az igazságért, a szelídségért és jogért, és rettenetesre tanítson meg téged a te jobb kezéd.”

Virágvasárnap az Istent látó tiszta szív és az igaz hit ünnepe. Csodaváró gyermeki állapot, amelyet Ő megkíván (Máté 18:3) tőlünk, emelkedett lelkiállapot és szellemi látás napja, oly készenlét, amely mindenkor Jézus Krisztust várja. Az ünneplésbe részt vevők az általuk ismert legmagasabb mérték szerint hittek és cselekedtek így nem csoda, hogy örömük is teljes volt. Ők akkor és ott nem mulasztották el meglátni és megismerni a hozzájuk eljött és a közöttük megjelent Messiást. Nagycsütörtökön ezt a megjelent Messiást akarták a főpapok örökre kitépni az Isten népe szívéből és lelkéből, amikor a főpap a következő vallástételre kényszerítette őt:

- Az élő Istenre kényszerítelek téged, hogy mond meg nekünk, ha te vagy-e a Messiás, az Istennek Fia? (Mt 26: 63). Akkor az Úr ezt válaszolta:

- „Te mondtad. Sőt mondom néktek mostantól fogva meglátjátok az embernek Fiát ülni az Istennek hatalmas jobbján és eljönni az égnek felhőiben!” Mt 26: 64.

Jézus, hogy betöltse mindazt, ami fölöle megíratott virágvasárnap kölcsön vett egy fiatal szamarat és reá ülve bevonult a városba. A tanítványai és benne hívő népe minden kényszer nélkül, spontánul és ihletetten e bevonulásnak egy királyosdi gyermekjáték keretét adták. Szívvel lélekkel beletették magukat ebbe a próféciaikat beteljesítő jelképes cselekedetbe és kiábrázolásba.

A város ekkor két egymásnak feszülő hír gyújtópontjában izzott. Egyfelől mindenki tudta, hogy Jézus pár nappal előtte feltámasztotta a négy napja halott Lázárt. Ezt az igazságot erősítette meg a főpapok és farizeusok azon reakciója, hogy Jézust a rendkívüli csodajelei miatt meg kell ölniük. Ez volt a legcsodálatosabb jó hírnek, úgymond az evangéliumok evangéliumának nekifeszülő rossz hír, vagy anti-evangélium, amit a városban szintén mindenki tudott. Jézusra vérdíjat tűztek ki, elfogatási parancsot adtak ki és nyilvános körözést rendeltek el ellene. A nagycsütörtöki történetből tudjuk, hogy ki más, mint Júdás, egy a tizenkettő közül jelentkezett a Jézus vérdíjára.

Azokban a napokban tömegek álltak ott a templom pitvarában és egymással beszélgetve ezt kérdezték:

- „Mit gondoltok, már fel se jön az ünnepre?” János 11: 56.

Már-már arról volt szó, hogy fogadjunk, hogy a názáreti mindezek után már fel sem jön az ünnepre. Mások azt mondták erre, hogy teljesen megértik, ha a csodatevő most teljesen visszavonul.

A legtöbben viszont a hallás hitével (Vö.: Jn 12: 18 és Róm 10:17) a lelkük legmélyén mégiscsak abban reménykedtek, hogy a sok jelt és csodát tevő Jézus mégiscsak a várva-várt Messiás és megmutatja az ő dicsőségét.

Az evangélisták egybehangzóan arról számolnak be, hogy azok száma, akik akkor és ott Jézus igaz tanúi voltak és azok, akik teljes szívből hittek benne (Ján 2:23), hogy ő a Messiás olyan jelentőségű volt, hogy a Jézus gyűlölői egyenesen rettegtek (Máté 26:5; Márk 12:12; Mk 14: 2; Luk 22:2) tőlük, csak azért az egyszerű oknál fogva, mert tudták, hogy az a gyilkosság, amit Jézussal kapcsolatosan eldöntöttek részükről semmilyen támogatásban nem részesül. Közérthetően a demokratikus többségi akarattal, a törvénnyel, a joggal, az igazsággal szemben kell nekik a Messiást kiirtaniuk (Dán 9:26), titokban és orvul kell őt meggyilkolniuk. Ehhez a sátáni projekthez csak az ellenségénél a sötétség fejedelménél kereshettek szövetségeseket.

Összefoglalva tehát a tény az, hogy a városban nagyon sokan tisztában voltak azzal, hogy annak a zsidó legfelső vezetésnek, amelynek az igazságot és többség akaratát kellett volna a mózesi jogrend alapján a rómaiak által biztosított autonómiájukban képviselnie, a Jézus elleni gyűlöletükben annyira belevakult, hogy visszavonhatatlanul eltökélt volt abban, hogy a halál felett hatalommal bíró prófétát, az igaz Jézust ártatlanul meggyilkolja. Ugyanakkor velük szemben ott állt az igaz tanúk népe, akik teljes emberségükkel, szívvel és lélekkel Izrael királyaként, azaz Messiásként fogadták az Isten Fiát, Jézust. Bizony, ők akkor és ott a Messiás király fogadásában „megízlelték az Istennek jó beszédét és a jövő világnak erőit (Zsid 6:5)!” Mindenki annyira van közel Isten országához, amennyire munkát vállal érte. Ha be akarsz menni az Isten országába tégy valamit, munkálkodjál érte! – állapítja meg Visky Ferenc lelkipásztor a Nagyobb van itt áhítatos könyvben.

Sajnálatosan az előbbi megállapítás az Isten országa ellenébe épülő gonosz ország, bibliai nevén Nagy Babilon esetében is igaz és sokan vannak, akik csak ennek a sötét birodalomnak az erőit és kéjeit akarják érezni, aminek érdekében fanatikus elszántsággal tesznek is! Jeruzsálemben a nagytanács virágvasárnapot követő ötödik napon, a pászkavacsora éjszakáján

egy mocskos koncepció kirakatper éjszakai megrendezésével ezt a szelíd Isten Fiát ítélte az átok fája általi kínhalálra, amit másnap, nagypénteken, Pilátus ördögien zseniális megszarolásával (Ján 19:12-15) és a római kivégzőosztaggal végre is hajtottak! Olvassuk el ezen eseményeket az az evangéliumokból és lássuk meg, hogy ott milyen pokoli erők, indulatok és érzések szabadultak fel, majd hasonlítsuk össze azokkal az erőkkel, amelyek a virágvasárnap ünneplő nép szívében szabadult fel!

Ebben az összehasonlításban is látnunk kell, hogy virágvasárnap eljött és betelt az Isten jókedvének esztendeje (Ézs 61:1; Luk 4:18-19), mondhatni a nagy elengedés utolsó nappaljának azon órája¹, amikor az Írásból a legtöbb prófécianak kell beteljesülnie. Mondanom se kell, hogy ennek a nappalnak a delelői csúcspontja, amikor az Isten igaz Izraelje igaz hittel tízezrek szívéből hozsánnát kiáltott mennynek és földnek. Ebben a kiáltásban a tiszta és gyermekded szívekben a menny valóságosan összekapcsolódott a földdel, és ha egy önfeledt és királyosdinak nevezett gyermekjáték kopott ruhájában is, de Istennek örök igazsága és országa Jeruzsálembé jött a maga szeretet lényének teljes dicsőségében. Ott ragyogott az Isten szeretet lényének dicsősége az önfeledten ünneplő nép örömmel telt szívében! Nem szégyellték a szegény Jézust, hanem szerették. Hogy lehetséges ez?

Egyszer a török szultán megelégette korrupt minisztereit és becsületes vezetőt keresett birodalma igazgatására. Próbának vetette alá lehetséges jelöltjeit, mindenkinek el kellett vonulnia előtte. Ezt megelőzően viszont a jelölteknek egyenként, mindenkinek egyes egyedül kellett átmennie a szultán kincseskamráján, amely tele volt arannyal, drágakövekkel, igazgyöngyökkel. Végül mindenki a szultán elé ért, és akkor rájuk parancsolt, hogy táncoljanak. Közüllük csak egy valaki táncolt örömmel, felszabadultan, a többiek csak ímmel-ámmal. Miért? Mert a zsebüket fogták, hogy ki ne hulljon, amit a kincseskamrában beletömtek.

Nézd csak! Körtáncal ünnepel ez a nép önfeledten, mint akiknek nincs semmi veszítenivalójuk, mint akik az igazság oldalán csak nyerhetnek! És igen, ez a hűséges nép nem egy nagy szultán, hanem a királyok Királya előtt táncolt! Pálmaágakkal integet, virágokat szór a szerény király elé. Micsoda önfeledt öröm van az arcukon a szemükben. Gyerekek futkároznak, kiáltanak, a sokaság hitvalló zsoltárokat énekel.

Milyen nevetséges istentisztelet nemde? Nevetséges arra gondolni, hogy felhőtlenül volt benne abban az istentiszteletben a menyország, vagy arra, hogy attól a Jézus hittől majd jóvá változik az egész világ. Pedig ott sokan pontosan ezt a nagy átváltozást ünnepelték, sőt érezték és egyáltalán nem törődtek az irigységből és puszta gyűlöletből a Jézus fejére kitűzött vérdíjjal (Οὐκ κορβανῶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματος ἐστίν) (Máté 27:6), hanem felhőtlen boldogsággal örvendeztek! Mi hát az igazság ott Jeruzsálemben? A boldogság, ami a hozsánnát kiáltók szívében van, vagy az a sötét gyűlölet, ami azok lelkét gyötri és kínozza, akiknek tele a zsebük az *elozott örökség*² kincsével, és akik örökre el akarják némítani az Isten igazait?

¹ Felele Jézus: Avagy nem tizenkét órája van-e a napnak? Ha valaki nappal jár, nem botlik meg, mert látja e világnak világságát. Ján 11:9.

² De a munkások, meglátván a fiút, mondának maguk közt: Ez az örökös; jertek, öljük meg őt, **és foglaljuk el az ő örökségét.** És megfogván őt, kiveték a szőlőn kívül és megölik. Mikor azért megjő a szőlőnek ura, mit cselekszik ezekkel a munkásokkal? Mondának neki: Mint gonoszokat gonoszul elveszti őket; a szőlőt pedig kiadja más munkásoknak, akik beadják majd neki a gyümölcsöt annak idejében. Monda nekik Jézus: Sohasem olvastátok-e az írásokban: Amely követ az építők megvetettek, az lett a szegletnek feje; az Úrtól lett ez, és csodálatos a mi szemünk előtt. Annak okáért mondom nektek, hogy elvételük tőletek az Istennek országa, és oly népnek adatik, amely megtermi annak gyümölcsét. És aki e kőre esik, szétzúzatik; akire pedig ez esik reá, szétmorzsolja azt. És a főpapok és farizeusok hallván az ő példázatait, megértették, hogy róluk szól. És mikor meg akarák őt fogni, megfélemlének a sokaságtól, mivelhogy úgy tartják vala őt mint prófétát. Máté 21:38-46.

Mi nevésebb hát, a pálmaágas virágvasárnapi istentisztelet, vagy az, hogy a megtört kenyérben és a velünk közölt kehely borában magunkhoz vesszük bűneink bocsánatát, a kegyelmet és az örök életet, birtokba vesszük az számunkra elkészített örök országot? Pedig pontosan ez történik a mi istentiszteletünkön!

Ekkor erősödik fel a kárörvendő hangos nevetés, ami kigúnyolja közös ünnepünket és istentiszteletünket. Vallásos önkábításnak mondja, vagy még rosszabb. Rettentő gonoszság kell ahhoz, hogy bennük csupa rendbontó, terrorista anarchistát lásson bárki is. De az Isten minden munkáját lábbal tiprók pontosan ezt látták akkor is és még inkább a napjainkban. Kinek az igazságában akarunk hát élni? Jézus királyéba, vagy a gyilkosai igazságában? Ez ma a kérdés! Ez utóbbiak a rend nagy helyreállítóinak a köntösében parancsolgattak is Jézusnak, magukkal akarták rántani őt és örvendező népét a saját pokoli mélységeikbe!

Jézus akkor és ott mindenkiel szemben, még velünk szemben is megvédte virágvasárnap igazságát, messiási emlékjel voltát! Azért jel, mert ahogyan akkor szelíden, erő és hatalom nélkül Jézus csak úgy besétált a sötétség birodalma szívének középpontjába, éppen ilyen könnyedséggel győzi le az utolsó legsötétebb napok hatalmát is és jön el az őt váró népéhez! Igen, döbbenjünk meg ezen! Amikor a hazugságpropagandában már teljesen, a közutálatig belevakult főpapok és némely farizeus arra merészelte okítani Jézust, hogy hallgattassa el az őt hozsánnázva ünneplő népet, az Úr ezt válaszolta nekik:

- Mondom nektek, hogyha ezek elhallgatnak, a kövek fognak kiáltani. Luk 19:40.

2021. március. 28. SARS CoV-19 vírusjárványos virágvasárnapján a város utcája és a templom maga is üres. Látszólag síri csen van, de valójában, valahol a szívek legmélyén néma sikollyá lett hozsánná kiáltás történik. A Zsolt 118: 24-25 -ből való hozsánná felkiáltásnak a héber alapszava a [יְשׁוּעָה] (jáša ') Hifil 1) megszabadít, kiszabadít, megőriz, megtart, megment 2) segít, támogat, győzelemre vezet], ami pontosan megegyezik Jézus nevével! Az ünneplő nép tehát a Jézus nevének egy szójátékával a zsoltár Igéjével tett bizonyosságot. A ὥσαννά (hószanna) héberül (hósi'á-ná) kifejezés ugyanis ez jelenti: **szabadíts meg**, ments meg, segíts meg **minket**, amit annak a Jézusnak kiáltottak, akiről tudták, hogy hatalma van a halál felett! És mi volt erre a hitvallásra a Jézus ellenségeinek az ellenreakciója? Csak az, hogy Jézus egy csaló, a hitetéseivel³ elkábítja a követőit és veszedelembe tereli őket, de majd tesznek róla, hogy ettől a Szabadító Jézustól örökre megszabadítsák a népet.

Ki tudná megmondani, hogy ebben a pillanatban is hány milliárd szív legbensőbb kiáltása ez a „hószanna”, amit mások nem, hanem csak egyedül a mi egyetlen Közbenjárónk hall?

Most, amikor néma sikoly a hozsánná az ajkunkon borzongó sejtelmekkel látjuk, hogy Krisztusnak ugyanazon ellenségei és gyűlölői miként akarják maguk mellé a pokol mélyére elnyelni mindazt, amik igazak, amik tisztességesek, amik igazságosak, amik tiszták, amik szeretetreméltók, amik jó hírűek, amik erényesek, és dicséretesek (Fil 4: 8), egyszóval mindent, ami isteni és istentiszteletre méltó (2Thess 2:4) és ezzel ismét kiáltásra bírni a köveket (Luk 19:40.). Vagy tán mégiscsak bennünket arra bírni, hogy hozsánnát kiáltunk?

Ki remél még ma bármit is attól a Jézus Krisztustól, akinek hatalma van a halál felett? Hát az egyházától, a gyülekezetté összegyűlő hívektől? Mi magunk, várunk-e még bármit is az olyan amilyen istentiszteletünktől?

Kétezer évvel ezelőtt az Úr ellenségei már semmit nem reméltek, így minden hatalmukkal visszaélve gúny tárgyává tették az ünnepet és az istentiszteletet, testületi döntéssel

³ Másnap pedig, amely péntek után következik, egybegyűlének a főpapok és a farizeusok Pilátushoz, Ezt mondván: Uram, emlékezzünk, hogy az a hitető még életében azt mondta volt: Harmadnapra föltámadok. Parancsold meg azért, hogy őrizzék a sírt harmadnapig, nehogy az ő tanítványai odamenvén éjjel, ellopják őt és azt mondják a népnek: Feltámadott a halálból; és az utolsó hitetés gonoszabb legyen az elsőnél. Máté 27:62-64.

Istenkáromlássá (Mt 26: 65) minősítették Jézust és az összes cselekedetével egybehangzó szent és igaz bizonyoságtételt. Vajon igazuk volt? Jézus egy csaló [πλάνοϛ, on (planosz on) csaló, hitető, félrevezető, eltévelyítő] volt, követői pedig ámitás (εἰπωσιϛ) áldozatai (Máté 27:63-64) voltak? És mi van velünk itt és most? Mit ér hát nekünk a saját keresztyénségünk, az istentiszteletünk, a mi ünneplésünk? Hisz mondjuk ki, hogy nem a Messiás fogadásának vágya és örömmünnepe tölti be tudat és érzésvilágunkat, mint egykor ott a virágokat szóró emberekét, hanem az az özönvíznyi hazugság, amivel az igazságot magát függesztették fel, cserélték le, de nem ám csak rajtunk kívül, hanem itt-ott még bennünk is. Ez a téboly némelyek esetében olyan mélységű, hogy amikor magára néz a valaha férfinak vagy nőnek született ember, már nem akarja tudni, hogy teremtéséből és születéséből eredően kicsoda és micsoda, sem azt, hogy hová is tartozik.

Nincs más végpontja ennek a tudatos és szándékos rombolásnak, hanem a totális összeomlás! Törvényszerű, ha felfüggesztetik az igazságot, rombadőlnek a kövek.

Kajafás a főpap azt mondta, hogy ha Isten Fiaként és Messiásként ölik meg (Mt 21: 37-39 és 45-46) az egy igaz embert Jézust, megmentik maguknak a népet és az országot (Ján 11:49-51). Jézus azt mondta virágvasárnap, hogyha elnémíthatják a Jézus tanúkat, akkor a kövek fognak kiáltani (Luk 19:40). Kit igazolt a történelem? A prófétákat és Jézust. A történelem mindig a prófétákat és Jézust, az Isten igazságát és az evangéliumot igazolja, az utolsó pontig⁴!

Nagypénteken mesterségesen csiholt tömegnyomással (utcai protestálással) (Lk 27: 20) és hazug rábeszélésekkel [πειθω (peithó) 1) rábeszél, meggyőz, rávesz, megnyer 2) elhitet, félrevezet], aljas szándékú zsarolással (Ján 19:12), alávaló politikai alkuval⁵ Jeruzsálemben az igazságot keresztre feszítették. Húsvét után egy eszes hazugsággal és sok pénzzel⁶ fenntartott közvéleményformálással, alternatív valósággyártással a feltámadott igazságot is sikeresen felfüggesztették és hazugságra cserélték. Pünkösöd után módszeres keresztyénüldözésekkel (ApCsel 9: 1), nyilvános kivégzésekkel (ApCsel 7: 58; 12: 1-4) elűzték az egyházat Izraelből, vagyis felszámolták a gyülekezet minden lehetséges (szimbolikus) térfoglalását, de akkor a városban és az utcán nem csend lett, hanem se utca, se város és még ország sem lett. Kr. u. 70-ben Titus seregei földig rombolták Jeruzsálemet, helyét felsózták, Izraelt letörölték a térképről és 1897 év elteltével csak 1948-ban került fel ismét a térképre ezernyi háborúban kiontott tengernyi ártatlan vér árán, amikor május 14-én Izrael végre kikiáltotta függetlenségét.

Krisztus a teljes emberiség egységes építményének az alapköve és szeglet köve (Zsolt 118:22-26; Máté 21:42 és 44; Luk 20:17-19; Apcs 4:11-12; 1Pét 2:7-8) kinek igazága hazugságokkal, jogtiprásokkal megbotránkoztatásokkal aláaknáztatott és vége-hosszat nem érő vérontásokkal felrobbantott. Az építmény tehát amit a vég eljöveteleig összetartott, recsegve ropogva omlik önmagába és ezt, ha van szemünk a látásra, akkor már a tévében is látjuk, s ha van fülünk a

⁴ Mert bizony mondom nektek, míg az ég és a föld elmúlik, a törvényből egy jóta vagy egyetlen pontocska el nem múlik, amíg minden be nem teljeseedik. Máté 5:18. Az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédeim semmiképpen el nem múlnak. Máté 24:35.

⁵ Héródes pedig az ő katonáival egybe semminek [ἐξουθενέω (exútheneó) 1) semmibe vesz, megvet, lenéz 2) nem vesz tudomást róla 3) megútál 4) LXX visszautasít, elutasít] állítván és kicsúfolván őt, minekutána felöltöztette fényes ruhába, visszaküldé Pilátushoz. És az napon lőnek barátok egymással Pilátus és Héródes; mert az előtt ellenségeskedésben valának egymással. Luk 23:11-12.

⁶ Amialatt pedig ők mennek vala, íme az őrségből némelyek bemenvén a városba, megjelentének a főpapoknak mindent, ami történt. És egybegyülekezvén a vénekkel együtt, és tanácsot tartván, sok pénzt adtak a vitézeknek. Ezt mondván: Mondjátok, hogy: Az ő tanítványai odajöven éjjel, ellopák őt, mikor mi aluvánk. És ha ez a helytartó fülébe jut, mi elhittetjük őt, és kimentünk titeket a bajból. Azok pedig fölvevén a pénzt, úgy cselekedének, amint megtanították őket. És elterjedt ez a hír a zsidók között mind e mai napig. Máté 28:11-15.

hallásra, akkor a hírekben halljuk, ha pedig még van értő szívünk akkor az most megremeg bennünk és hozsánnát kiált.

Ki emlékszik már, hogy mit érzett 2019. április 19-én, amikor Párizsban a Notre-Dame kövei kiáltottak a lángok között? És mi sejlik fel 2001. szeptember 11 eseményeiből? Eme színpadiasan látványos összeomlások mögött a mi korunk klónozott nérói állnak, azzal a különbséggel, hogy már nem elégszenek meg egyetlen Róma hamuvá égetésével, hanem a teljesen örülten a vég istenének palástjában tetszelegve már a teljes világot akarják.

Az úri imában már oly sokszor kért „ne vigyél minket kísértetbe, de **szabadíts meg minket** a gonosztól, azaz HOZSÁNNA, mert tiéd az ország és a hatalom és a dicsőség mind örökké. Ámen!” (Máté 6:13) kérésünk és hitvallásunk lényegét tekintve a legsürgetőbb egzisztenciális **hózsánnakiáltás!** Hózsánna kiáltásunknak itt és most nem kevesebb a tétje, minthogy eljőjjön értünk a mi Urunk, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön. Kiáltunk hózsánnát, hogy ne szolgáltasson ki ennek a pokolból feltörő kísértésnek, ami a világot kész elnyelni, hanem mentsen ki bennünket az önmagába omló Babilon romjai alól. Nem tudunk kifutni belőle⁷, belevölünk (1Móz 19:26.) a borzalmak látványába, mint Lót felesége Szodomában. Másfelől pedig hova futnánk, amikor kívül és belül özönvízként vesz körül az általános romlás és pusztulás? Csak akkor van esélyünk, ha értünk eljövő Urunkkal kéz a kézben együtt futunk⁸. Ezért kiáltunk, ezért könyörögünk! Ámen.

⁷ És hallék más szózatot a mennyből, amely ezt mondja vala: Fussatok ki belőle én népem, hogy ne legyetek részesek az ő bűneiben, és ne kapjatok az ő csapásaiból: Mert az ő bűnei az égig hatottak, és megemlékezett az Isten az ő gonoszságairól. Jel 18:4-5.

⁸ Vonj engemet te utánad, hadd fussunk! Bevitt engem a király az ő ágyasházába; örvendezünk és vigadunk te benned; előszámáljuk a te szerelmeidet, melyek jobbak a bornál; méltán szeretnek téged. Én 1:4.

Krisztust vedd magadhoz az elárulás éjszakáján!

Nagycsütörtök 2021.

Ige: „Amikor pedig beesteledett, letelepedett a tizenkettővel. Evés közben így szólt: Bizony mondom nektek, egyikőtök elárul engem. Fölöttébb megszorodtak, és elkezdtek egyenként kérdezgetni: Csak nem én vagyok az, Uram? Ő pedig így válaszolt: Aki velem együtt mártja kezét a tálba, az árul el engem. Az Emberfia jóllehet elmegy, amint meg van írva felőle, de jaj annak az embernek, aki az Emberfiát elárulja; jobb lett volna annak az embernek, ha meg sem születik! Megszólalt Júdás is, aki elárulta őt, és azt kérdezte: Csak nem én vagyok az, Mester? Mire ő így válaszolt: Te mondtad. Amikor pedig ettek, Jézus vette a kenyeret, hálát adott, megtörte, a tanítványoknak adta, és ezt mondta: Vegyétek, egyétek, ez az én testem! Majd vette a poharat, hálát adott, átadta nekik, és ezt mondta: Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem, a szövetség vére, amely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára. Mondom pedig nektek, hogy mostantól fogva nem iszom a szőlőtökének terméséből mindama napig, amikor újat iszom veletek az én Atyám országában. Dicséretet énekeltek, majd kimentek az Olajfák hegyére.” Máté 26: 20-30.

„Bizony, bizony mondom nektek: Aki befogadja azt, akit küldök, engem fogad be, aki pedig engem befogad, azt fogadja be, aki engem elküldött. Amikor ezeket mondta Jézus, lelkében megrendült, és e szavakkal tett bizonyosságot: Bizony, bizony mondom nektek, hogy közületek egy elárul engem. A tanítványok ekkor zavartan néztek egymásra: Vajon kiről szól? Egyik tanítványa pedig, akit Jézus szeretett, Jézus keblén nyugodott. Intett azért neki Simon Péter, hogy tudakozza meg, ki az, akiről beszél. Ő pedig Jézus keblére hajolva megkérdezte: Uram, ki az? Jézus így válaszolt: Az, akinek a bemártott falatot adom. És bemártva a falatot Iskáriótes Júdásnak, a Simon fiának adta, és a falat után bement abba a Sátán. Akkor azt mondta neki Jézus: Amit teszel, hamar tedd meg. Senki sem értette az ott ülők közül, hogy miért mondta ezt neki.” János 13: 20-28.

Szeretett testvéreim! Nem árulok el titkot azzal, hogy istentiszteleti gyakorlatunkban minden egyes úrvacsorai közösségünk alkalmával nagycsütörtök estéjének eseményeit felelevenítve vesszük magunkhoz Krisztus Urunk megtörtetett testének szent jegyeit. Ma viszont nagycsütörtök ünnepe van, ezért ezen a bűnbánati istentiszteleten azzal a részletességgel szólok Urunkkal közös húsvéti, azaz pászkavacsoránkról, ahogyan arról az úrvacsorai közösség idején nincs alkalmam.

Péter apostol, ki tizenegy tanítványtársával és Jézussal együtt ünnepelte meg Mesterük utolsó pászkavacsoráját és fogyasztották (konzumálták) el a húsvéti bárányt, második levelében a végrendelet súlyosságával a következőket kötötte a lelkünkre:

„Annak okáért nem mulasztom el, hogy mindenkor emlékeztesselek titeket ezekre, noha tudjátok [ezeket], és erősek vagytok a jelenvaló igazságban. Mégis méltónak vélem, hogy amíg ebben a sátorban vagytok, emlékeztetés által ébresztgesssek titeket; Mint aki tudom, hogy hamar leteszem sátoromat, amiképpen a mi Urunk Jézus Krisztus is megjelentette nekem. De igyekezni fogok azon, hogy ti az én halálom után is mindenkor megemlékezhessetek ezekről. Mert nem mesterkélt meséket követve ismertettük meg veletek a mi Urunk Jézus Krisztus hatalmát és eljöveteletét; hanem mint akik szemlélői voltunk az ő nagyságának.” 2Pét 1:12-16.

Mit akar ezzel a szívünkre kötni Péter apostol? Csak azt, hogy velük együtt magunk is eljussunk Annak megismerésére, aki minket a saját dicsőségével és hatalmával hívott el (2Péter 1: 3), hogy minekünk gazdagon adhassa meg Isten a bemenetelt a mi Urunknak és megtartónknak, a Jézus Krisztusnak örök országába (2Pét 1:11), az ő eljövetele napján.

Miért nem a „lábmosás estéje”⁹, hanem „az elárultatás éjszakája”?

Pál apostol szerint az úri szent vacsora és az elárultatás éjszakája szervesen összetartoznak. Pálról tudván tudjuk, hogy nem volt jelen a tizenkettővel, amikor Jézus a megtört kenyérben első ízben közölte önmagát a tanítványokkal, mégis ő az, aki a legtökéletesebben, - sőt úgy szól, mint aki az elárulás éjszakáján személyesen az Úrtól vette és adta elénk az értünk megtöretett Krisztust.

Úgy az evangélisták, ahogy az apostolok is azzal, ahogyan átadják nekünk Krisztust, érvényt szereznek mindannak, amit Máté ezekkel a szavakkal jegyzett le:

„Mondom pedig nektek, hogy mostantól fogva nem iszom a szőlőtőkének terméséből mindama napig, amikor újat iszom veletek az én Atyám országában” (Máté 26: 29).

Azóta a búzának sok aratása és a szőlőnek sok szüretelése történt, de nekünk itt és most, az utolsó időnek ebben a sajátos végezetében¹⁰, szükségszerű, hogy az értünk megtöretett Krisztust pontosan ugyanabból az átszegett kézből vegyük magunkhoz, amivel az elsőtől az utolsóig minden egyes üdvözült magához vette, és pedig az elárultatás éjszakájában!

Pár nap múlva 2021. húsvétján abban a megtört kenyérben és borral teli pohárban nemcsak az önmagát velünk közlő Jézust vesszük magunkhoz, hanem az Isten országában velünk együtt ünneplő élő Krisztust is. Benne nemcsak a mennyországot érezzük meg, hanem az elárultatás éjszakáját is! Nem kevesebb tehát a tét, mint megéreznünk, sőt megízlelnünk az Istennek jó beszédét és a jövő világnak erőit (Zsid 6:5) és pedig a jelenvaló gonosz világban, sőt a romlandóságnak eme széthulló testében!

Amikor e sorokat leírom a SARS-CoV-2- vírus miatt sem ízeket, sem pedig szagokat nem érzek. Emlékezetemből kell felidézniem a kemencében frissen sült kenyér illatát és ízét, hasonlóképpen az új bor mámorító illó aromáit és zamatát, ami úgy köt engem a mennyek országához, hogy közben eme földi élet valóságai lüktetnek a testemben, lelkemben. Megismerésemnek az ízlelés és szaglás dimenziói most elvették tőlem, de nem a megszegényítésem céljából, ellenkezőleg, hogy feltáruhassanak az Új Ég és Új Föld krisztusi örök országnak ízei. Ez az a teljesen új, amit a test és vér legkifinomultabb érzékelései sem képesek felfogni sem megismerni, mert „érzéki ember nem foghatja meg az Isten Lelkének dolgait: mert bolondságok neki; meg sem értheti, mivelhogy lelkiképpen ítéltetnek meg.” 1Kor 2:14.

Dilemma! Miképpen vegyem magamhoz az érzékeléseimmel érzékelhetetlen Krisztust ki a szőlőtőkének amaz új mennyei bora (Mt 26: 29), mely minden bornál jobb bor (Ján 2:10)? Íme a válasz!

Ugyanazt az úrvacsora szereztetési és utolsó pászkavacsora történetet olvastam fel két szemtanú Máté és János evangélista szemszögéből. Nekünk itt és most legkevesebb két hű és igaz szemtanú helyére ülve kell Krisztust befogadnunk, azaz, szükségszerű, hogy az Ige átváltoztató hatalmában harmadik élő szemtanúvá váljunk, mint akiknek Pál apostolhoz hasonlóan személyesen Krisztus nyújtja át a saját megtöretett testét, általa pedig az életet.

⁹ A húsvét ünnepe előtt pedig, tudván Jézus, hogy eljött az ő órája, hogy átmenjen e világból az Atyához, mivelhogy szerette az övét e világon, mindvégig szerette őket. És vacsora közben, amikor az ördög belesugalta már iskariótes Júdásnak, a Simon fiának szívébe, hogy árulja el őt, Tudván Jézus, hogy az Atya mindent hatalmába adott neki, és hogy ő az Istentől jött és az Istenhez megy, Felkele a vacsorától, leveté a felső ruháját; és egy kendőt vévén, körülkötte magát. Azután vizet töltte a medencébe, és kezdé mosni a tanítványok lábait, és megtörölni a kendővel, amellyel körül vala kötve. Ján 13:1-5.

¹⁰ „A végidő a Bibliában a teljes idő és minden nap Krisztus halála és a (beteljesedve végpontjába érő) világítélet között.” Ditrich Bonhoeffer in Jöjj velem Harmat-Luther Kiadó Budapest 2020. old 102. (Április 1)

Az utolsó pászkavacsora alkalmával Urunknak két tanítványokat meghökkentő cselekedete is volt, a lábmosás és Jézus megtört kenyérral, és a pohárral való azonosulása. Míg a lábmosás, mint liturgikus gyakorlat nem lett a gyülekezeti istentisztelet része, addig a kenyér megtörése igen. A lábmosás az egymással való keresztyén cselekvésünk gyakorlata, a megtört kenyér és a pohárral való közösségünk viszont a Krisztus élő személyével való szent és titokzatos közösségünk. E megtört kenyér elfogadásának pillanatában ugyanis egzisztenciálisan szükségyszerű a *mikor történik mindez?* kérdés saját személyünkre szóló megválaszolása! Pál a tömörség kedvéért ezt a kegyelmi időt úgy határozza meg, hogy azon „*az éjszakán, amelyen az Úr Jézus elárultatott*” (1Kor 11: 23), és nem úgy, hogy „akkor, amikor megmosta a tanítványai lábát”!

Virágvasárnap már részletesen szoltam arról, hogy milyen volt az ámulás éjszakája, amit Jézus a „*ti órátoknak és a sötétség hatalmának*” nevezett (Luk 22:53). Akkor és ott azon az éjszakán mindenki, így az Úr tanítványai maguk is két egymásnak feszülő hír gyújtópontjában égtek. Ez a metszéspont, vagy gyújtópont a kegyelmi idő! Ebben az időben egyfelől mindenki tudta, hogy Jézus pár nappal előtte feltámasztotta a négy napja halott Lázárt. Ezt az igazságot erősítette meg a főpapok és farizeusok azon reakciója, hogy Jézust a rendkívüli csodajelei miatt meg kell ölniük. Jézusra ugyanis vérdíjat tűztek ki, elfogatási parancsot adtak ki és nyilvános körözést rendeltek el ellene. Azon az éjszakán tehát a Jézust gyűlölő hatalom sötét árnyéka kívül és belül is teljesen beborította Júdást, hogy a tizenkettő közül ő jelentkezzen a Jézus vérdíjára. Ez az oka Jézus terror alatti reszketésének és vércseppeket verejtékező félelmének [περίλυπος, ov (perilüposz on) és ταράσσω (tarasszó)]! (Máté 26:38; Ján 12:27)

Krisztus értünk megtört testét nekünk magunknak is az elárulás és a terrornak eme éjszakájában kell magunkhoz vennünk, amikor abban a halál angyalának fenntartott órában és sötétségben az öldöklő jár az utcán és csak akkor enged ki a karmai vagy a fogai közül, csak akkor válhatunk számára láthatatlanná, csak akkor kerül el, lép át (2Mózes 12: 13) rajtunk, halad el mellettünk [ἄρᾱ (pásah) I. alapjelentés Kal 1) elmegy mellette, elhalad mellette, továbbmegy, átsuhan, átsiklik vmi felett], ha hittel vesszük magunkra a húsvéti bárány vérét, ha hittel vesszük magunkhoz az ő megtört testét, ha azonosítjuk magunkat az Isten Fia Jézussal, a megfeszített Krisztussal!

Tudatosuljon hát bennünk, hogy nem békeidő idilli romantikus vacsorája volt az utolsó, ott abban a felházban (Márk 14:15; Luk 22:12), hanem holocaustot zászlajára kitűző becstelen háború ideje, amikor a kezdettől fogva emberölő, az ördög, mint veszett oroszlán ordít és szerte jár, keresvén, kit nyeljen el. 1Pét 5:8. Ebben a sötétségben nyúl értünk Urunk megtartó és üdvözítő jobbja a megtört kenyérben és az új szövetség poharában! „Pont ott, ahol mindenki zavarba jön Istentől, ahol mindenki kétségbe vonja a hatalmát, Isten ott van teljesen, Krisztus ott van eleven közelségben. Ahol csak egy hajszálon múlik, hogy valaki elpártol vagy hű marad, Isten és Krisztus ott van teljesen”¹¹

Júdás tehát - ahogyan maga Jézus is - teljesen tisztában volt ennek az éjszakai fenyegető ordításnak a céljával és hatalmával, tudta, hogy mire számíthat részéről. Így amit tesz, az úgy is felfogható, hogy ennek az embernek egy jó terve volt arra, hogy megmentse magát és maximális haszonnal faroljon ki a Jézushoz köthető tanítványosdiból, abból a halálból, amit az éjszaka erői és urai Jézusnak és mindenkori követőinek szántak. Mindaz tehát, amit látunk, hogy ez a Júdás tesz, vagy nem tesz, nem egyéb, mint önmaga megmentése kontra a Fiú Isten Jézus szabadítása (Azért, ha a Fiú megszabadít titeket, valósággal szabadok lesztek. Ján 8:36)! Júdás nem akar Jézussal együtt átmenni a halálon, a saját tervével akarja becsapni azt! Ennek a

¹¹ Ditrich Bonhoeffer in Jöjj velem Harmat-Luther Kiadó Budapest 2020. old 102. (Április 1)

tervnek azonban semmi köze nincs Mózeshez, a zsidósághoz, a törvényben előírt pászka megtartásához és főképpen annak beteljesítőjéhez, Jézus Krisztushoz!

Bár nagy a hasonlóság a Máté és a János tanúságtételei között, mégsem azonosak, mert mást tart fontosnak megmutatni Máté és teljesen mást János. Máténál Júdás viselkedésével kapcsolatosan ezt olvassuk:

Evés közben így szólt Jézus: Bizony mondom nektek, egyikőtök elárul engem. Fölöttébb megszomorodtak, és elkezdtek egyenként kérdezgetni: Csak nem én vagyok az, Uram? Ő pedig így válaszolt: Aki velem együtt mártja kezét a tálba, az árul el engem. Az Emberfia jóllehet elmegy, amint meg van írva felőle, de jaj annak az embernek, aki az Emberfiát elárulja; jobb lett volna annak az embernek, ha meg sem születik! Megszólalt Júdás is, aki elárulta őt, és azt kérdezte: Csak nem én vagyok az, Mester? Mire ő így válaszolt: Te mondtad.” Mt 26: 21-25.

Tudjuk, hogy Jézus összefüggéséből kiesett homályos beszédmódja, teljesen összezavarta a mesterükért rajongó tanítványokat. Zavartan néztek egymásra és ezt kérdezték: Vajon kiről szól? Akkor Simon Péter odaintett az egyik tanítványnak, akit Jézus szeretett és éppen a Jézus kebelén nyugodott, hogy tudakozza meg, ki az, akiről az Úr beszél? Így, ezzel a kiegészítéssel tudunk belehelyezkedni János apostol akkori tanítványi szemtanúhelyzetébe, mert ő volt az, aki Jézus kebelén pihentette a fejét azon a meghitt vacsorán.

János tehát azt írta le, amit akkor Jézus a fülébe súgott, és amit azután hall és lát. Jézus akkor ezt mondta Jánosnak:

- „Az (árul el engem), akinek a bemártott falatot adom.

Jézus bemártva tehát a falatot Iszkáriótes [ὁ Ἰσκαριώτης, -ου és ὁ Ἰσκαριώτ (ho Iszkariótesz ú ho Iszkariót) 1) Iszkariótesz (Is-Kerijjót), héber-arámi eredetű tulajdonnév, jelentése: kerijjótí férfi.] Júdásnak, a Simon fiának adta, és a falat után bement abba a Sátán. Akkor ezt is mondta neki Jézus:

- Amit teszel, hamar tedd meg!”

Ugyanannak a vacsorának két különböző jelenetéről, azaz tálban való mártogatásáról van tehát itt szó! A Máté által jegyzett tálba-mártás és a János általi között eltelt egy kevés idő. Idő sorrendben előbb valóban Jézus nyújtja ki a kezét a tálban lévő fűszerezett zamatos lébe, amikor ugyanabban a pillanatban Júdás is, tehát ő mesterével egyszerre nyúlt a tálba! Erről számol be Máté és azt mutatja meg, hogy noha összeütközött a tálban a Jézus kezével a Júdás keze, az áruló tanítvány sutba dobva az ilyenkor érvényesítendő illemszabályt, nem húzta vissza a kezét Jézus elől. Előtte egy pár perccel Jézus még ezt mondta nekik:

- „Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy tegyetek. Bizony, bizony mondom nektek: A szolga nem nagyobb az ő Uránál, sem a küldött nem nagyobb annál, aki őt küldte. Most, hogy tudjátok ezeket, boldogok lesztek, ha meg is teszitek!”
János 13: 15-17.

Júdás nagyon sajátosan értelmezte mesterének eme számára utolsó szavait, mert láthatóan csak annyit hallott, hogy „(...) ti is úgy tegyetek, ahogy (...) uratok (...) küldött!” Sőt ezt kétszer vélte hallani, másodszor akkor, amikor belement már az ördög. „Amit teszel, hamar tedd meg!” - hallotta másodszor Jézus ajkáról, - és a tetteiből tudjuk, hogy mit hallott meg akkor és ott a Jisz-kerijjótí, vagyis a kerijjótí¹² férfi.

¹² A 2Királyok 11: 4 és 19 verse szerint a „Káriánusok” [כָּרְיִי (kári) 1) káriánus: külföldi zsoldoskatonák, Dávid király testőrei, emellett ítéletvégrehajtók] A kariak, vagy káriaiak Kis-Ázsia délnyugati részén élő indó-európai nyelvet beszélő nép. Kr. e. IX sz. egyes csoportjaik zsoldosként szolgáltak az izraelita királyok hadseregében. Vö.: SCOLAR – kézikönyv a Bibliához, Scolar Kiadó 2018. oldal 797.

Bontsuk mozzanataira Máté és János nagycsütörtöki tanúvallomását! Máté arra teszi a hangsúlyt, hogy az árul el engem, aki velem együtt mártja a falatját a tálba. Ezt azonban nem általánosságban kell értenünk, hiszen mind a tizenketten egyetlen tálból mártogattak, együtt Jézussal. Nem erről volt hát szó, hanem arról, hogy közülük egy valaki, egy konkrét személy Jézussal egyszerre nyúl a tálba. Olyan valaki árul tehát el, akinek van egy speciális, ő reá jellemző, őt magát eláruló saját mozdulata, test-beszéde, metakommunikációja, a többieknél viszont ez nincsen. Ezt az árulkodó mozdulatot, testbeszédet súgta Jézus a János fülébe. Ez az árulót leleplező testbeszéd pedig az volt, hogy az áruló a Mesterével, Jézussal fog egyszerre a tálba nyúlni.

A gyermekektől kérdeztem meg, szerintetek, mi ebben a különös? A példa pedig így szólt! Vendégségben vagytok. A háziasszony kihoz egy tál süteményt. Kinézel rajta egyet és már nyúlsz is feléje, miközben összegyűl a nyál a szádban. Ugyanabban a pillanatban azonban, mondjuk a papád, a legidősebb nagybátyád, valaki, aki nagyobb, mint te, ugyanazért a süteményért nyúl. Mit fogsz tenni? A válasz az volt, hogy természetes az, hogy visszahúszom a kezem és azt mondom tessék, parancsoljon! Előbb te (...)!

Jézus idejében, de keleten még ma is ez az egyik legszigorúbban betartott viselkedési szabály. Nem véletlen, hogy még profécia is szól róla, amit János evangélista idéz is:

Nem mindnyájatokról szólok; tudom én kiket választottam el; hanem hogy beteljesedjék az írás: Aki velem ette a kenyeret, a sarkát emelte¹³ fel ellenem. Ján 13:18.

Sirák könyvében pedig ezt olvassuk:

„Ne nyúlj oda, ahova vendéglátód néz, nehogy összeütközz vele, amikor tálba nyúlsz.” Sirák 31: 14.

A tálban ott van a zamatos finom lé. Akármennyire kívánod, egyszerre nem nyúlsz senkivel bele abba a kívánságaidat koncentráló tálba! Nagycsütörtökön, az utolsó vacsora estéjén Júdás figyelmen kívül hagyta, hogy Mestere, Jézus hova néz, nem bírt az arcára nézni, mégkevésbé a szemébe. Jézus akkor és ott Mózesen keresztül, a megöletett bárányon keresztül a mennyei Atya akarására, a keresztfára, a feltámadásra, váltságunkra és reánk, szeretett megváltottjaira nézett. Júdás azonban az éjszakában ordító oroszlánra és a harminc ezüstre nézett. Ahhoz a veszett fenevadhoz képest Kajafással (Ján 11:49) és bűnbandájával (Ján 18:13-28 és ApCsel 4: 5-6) együtt Jézust egy megvetni való mészárszékre vitt báránynak látta, amivé hasonlóvá ő nem akart lenni. Júdás nem akar Isten lábakat megmosó és embert szerető rabszolgájává lenni!

Akire haragszunk, még ránézni sem akarunk. Akit megvetünk és szégyellünk, elfordulunk tőle. Így nem véletlen, hogy összeütközött Júdás keze a tálban a Jézuséval, az oroszlán ragadozó karma a ragadománnyal. A keleti ember jól begyakorolt társasági evésszokásnak megfelelően Júdásnak azonnal vissza kellett volna vonnia a kezét, de nem tette. Valószínű, hogy észre sem vette ezt a tiszteletlenségét. Nem volt a tudatában, hogy a keze a Jézus kezével együtt van a tálban, s ha mégis, akkor ő ezt teljesen figyelmen kívül hagyta, mert szívében már megvetette Jézust, gyűlöletet és utálatot táplált magában iránta, az éjszakai oroszlán erejét tudta maga mögött a bárány kiszolgáltatottságával szemben.

Máté tehát éppen ezt nem hagyta szó nélkül, azt akarta, hogy lássuk meg Júdás testbeszédében a Jézust megvető, őt harminc ezüstre lecserélő mozdulatát, ami azt üzenete, hogy mostantól te

Kárea [קָרֵא] (qáráh) Káréah (Kareáh, Káre) = ‘a Kopasz’ 1) két katonai parancsnoknak, Jóhanánnak és Jonatánnak apja Jeremiás idejében] alapszava a héber קָרַח (qárah) I. alapjelentés Kal 1) megkopaszít, lekopaszít, haját lenyírja Nífal 1) megkopaszítja magát.

Józs 15:25 és Ámos 2: 2: קָרִיּוֹת (qaríjjót) Keriót (Kerioth) 1) város Júda déli részén 2) város Moáb területén.

אִישׁ ('iš) קָרַח (qáráh), vagy קָרַח (qéráh) kopasz férfit jelent.

¹³ Még az én jóakaróm is, akiben bíztam, aki kenyeremet ette, fölemelte sarkát ellenem. Zsolt 41:10.

többé nem számítasz nekem, kikapcsoltalak az életemből, már semmit nem jelentesz a számomra, vedd félre előbb te a kezedet! Éljen a pénz szerelme, ami minden gonosznak gyökere!¹⁴ Éljen a gonoszság gyökere és a minden áron, még az ártatlan vér árán való szerzemény, profit, emberi (Máté 16:23b; Márk 8:33b) nyereség!

A példabeszédek 1: 10-19 verseiben ez az ősi prófécia áll:

„Fiam, ha a bűnösök el akarnak csábítani, ne engedj nekik! Ha tehát ezt mondják: „Gyere velünk, álljunk lesben a vérontásra, settenkedjünk az ártatlan után ok nélkül! Nyeljük el őket élve, mint a sír és egészen úgy, mint akik a mélységbe szálltak; és szerezzünk mindenféle drága kincset, töltsük meg házainkat zsákmánnyal! Köztünk vegyél részt a sorsvetésben¹⁵ [a holocaust közös erszényes¹⁶ [כִּס (kís)] és **kincstáros** [גִּנְזִים (gənázím)] purimjában, ahol פּוּר (púr) jelentése: sors], és legyen közös erszényünk mindnyájunknak!” Fiam, ne járd ezekkel egy úton, tartsd vissza a lábad ösvényüktől, mert lábuk a gonosz felé fut, és vérontásra siet. Mert hiába vetik ki a hálót minden szárnyas szeme láttára: a maguk vére árán ólálkodnak, saját lelkük kárára állnak lesben. Ilyen az útja minden kapzsi embernek: a saját életét veszíti el (a gazdáéval együtt).”

Mindebből, a gonoszságba belegyökerező Júdásból, aki Jézus elvesztői közt vett részt a legbecstelenebb sorsvetésben, belemarkolt az ártatlan vér árán megtelt közös erszénybe, mikből János kivételével a többiek semmit nem vettek észre. Rajta és Jézuson kívül pedig csak Júdás tudta, hogy éppen mi történik, miként fog halált gyümölcsozni ez a gyökér. Mikor tehát Jézus kimondta, hogy az árulja el, konkrétan, az veszi fel a fejére kitűzött vérdíjat (Máté 27:6), aki már leleplezte magát, akkor Júdás találva érezhette magát, de a sötétség oltalmában tudva magát, megkeményítette a szívét és ezzel már nem törődött.

Jézus viszont nem elégedett meg ennyivel, hanem élve a házigazda jogával a végső szembesítésig vitte a Júdás és közte levő *összeütközést* (*Sirák 31: 14*), a fenevad és a Bárány végső benne dülő armageddonját.¹⁷

Vajon mi sohasem lepleztük le Júdáshoz hasonlóan magunkat? Vajon, nem ugyanaz a problémánk, hogy sokszor már nekünk sem számít Jézus, hanem csak az utolsó napok mihaszna kincse?¹⁸ Kikapcsoltuk Jézust az életünkben.

- „Ha engem szerettek, az én parancsolataimat megtartsátok (Ján 14:15)!” – mondta Jézus a tanítványainak.

¹⁴ Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme: mely után sóvárogván némelyek eltévelyedtek a hittől, és magukat általszegeztek sok fájdalommal. 1Tim 6:10.

¹⁵ Eszt 9:24-26.

¹⁶ És monda Hámán Ahasvérus királynak: Van egy nép, elszórva és elkülönítve a népek között, országod minden tartományában, és az ő törvényei különböznek minden nemzetségtől, és a király törvényeit nem teljesíti; a királynak bizony nem illik úgy hagyni őket. Ha a királynak tetszik, írja meg, hogy ők elvesztessenek, és én tízezer talantum ezüstöt mérek a hivatalnokok kezeibe, hogy a király **kincstárába** vigyék. Akkor lehúzá a király az ő gyűrűjét a maga kezéről, és adá azt az agágibeli Hámánnak, Hammedáta fiának, a zsidók ellenségének. Eszt 3:8-10.

¹⁷ Egybegyűjték azért őket a helyre, amelyet zsidóul Armageddonnak neveznek. Jel 16:16. Ἄρμαγε (Harmage) 1) Harmageddón (Károlinál: Armageddon), héber eredetű földrajzi név, jelentése: Megiddó hegye, Megiddó vidéke. A Megiddó szó jelentése bizonytalan, talán: tömegek helye. 2) Megiddó az Egyiptomot és Mezopotámiát összekötő fontos útvonal (Via Maris) mentén épült, amely nagyobb hadseregek felvonulását is lehetővé tette. A város melletti síkság nagy ószövetségi csaták színhelye volt az ószövetségi időkben. Itt aratott győzelmet Debóra és Bárák (Bír 4-7), és itt esett el Jósias (2Kir 23:29-30) király is. Az első világháborúban itt ütközött meg Allenby tábornok az ottomán seregekkel.

Ide fognak felvonulni a föld királyai hadseregeik élén Jézus Krisztus ellen a jelen világkorszakot lezáró események idején is. (Jel 16:16, 19:19-21).

¹⁸ Aranyotokat és ezüstötöket rozsdá fogta meg, és azok rozsdája bizonyosság ellenetek, és megemészti a ti testeteket, mint a tűz. Kincset gyűjtöttetek az utolsó napokban! Jak 5:3.

Mi módon mondjuk hát, hogy szeretjük Jézust, ha a parancsolatait megvetjük? Észre sem vesszük, amikor mi mondjuk Jézusnak, hogy „vidd innen a kezéd!” „Ebbe te most ne szólj bele!” „Ne mondd meg nekem, hogyan viselkedjem!” „Ne turkálj az időmben, az életemben a pénztárcámban!” Nem megyek veled (...)!

Mit tett Jézus? Talán visszaüzent Júdásnak, hogy te sem számítás nekem? Igen, ez volna a természetes reakció, de a mi Urunk természetfölöttien természetes. Ő az evangélium, sőt Isten irántunk való szeretete és ez azt jelenti, hogy Jézus által mindig valahogy másként történik mindaz, ami elvárható.

Jézus tehát a vacsora egy adott pontján vette a kenyeret megtörte és belemártotta abba tálba, átítatva azt a falatot a tejjel és mézzel folyó föld minden ízével, zamatával és gazdagságával és átnyújtotta azt Júdásnak. Ezzel azt üzenté, személyesen neki, hogy te drága vagy számomra, te számítás nekem, érted is meg fogok halni a keresztfán. Fogadd el ezt a falat kenyeret, ami át van itatva az Isten irántad való jóságával és szeretetével!

A történet szerint Júdás talán a kényszerpályájából következően is elfogadta azt a falatot, de üzenetet is kapott melléje: „Tedd hamar, amit teszel!” Miért?

Egyfelől azért, hogy Júdás döntse el, hogy abban az átnyújtott falatban mi számára a fontos az Isten Krisztusban megjelent szeretete, vagy ettől a szeretettől elválasztott holtan koppanó parancs? Másfelől azért, hogy még a sötétség hatalma órájában (Luk 22:53) teljesüljön az Írás! Kemény és igazságos az Úr szeretete! Olthatatlan tűz az ő lángoló szerelme! Így vagy úgy, de örökre foglyul ejt! Azon az éjszakán Jézus többször is hangsúlyozta az írások beteljesülésének szükségességét (Máté 26:53-54)! Az Úr parancsa tehát annak a végrehajtónak szólt, akinek kevés ideje van arra, hogy az Írást beteljesítse. Teljesítsd be hamar az Írást! – szólt a parancs. Mózesnél az Írás beteljesítésének a parancsát így halljuk:

„Bizonyosságul hívom ellenetek ma a mennyet és a földet, hogy az életet és a halált adtam előtökbe, az áldást és az átkot: válaszd azért az életet, hogy élhess mind te, mind a te magod; Hogy szeressed az Urat, a te Istenedet, és hogy hallgass az ő szavára, és ragaszkodjál hozzá; mert ő a te életed és a te életednek hosszúsága (...)!” 5Móz 30:19-20.

Az Írásnak ezt a beteljesítését Pál apostol az úrvacsora szereztetésében így adta elénk:

„Próbálja meg azért az ember magát, és úgy egyék abból a kenyérből, és úgy igyék abból a pohárból, mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, mivelhogy nem becsüli meg az Úrnak testét.” 1Kor 11:28-29.

Miközben nem kerülhetjük hát ki önmagunk megpróbálását, soha ne válasszuk el egymástól ezt a két együvé tartozó Igét!

Azon a vacsorán, amikor Jézus azt mondta, hogy közületek egy elárul engem, Júdás kivételével mindenki önvizsgálatot tartott és ezt kérdezte Jézustól:

- Én vagyok-e az Uram?

Amikor Júdás észbe kapott és utánozva többieket ő is megkérdezte, hogy én vagyok-e az? Jézus azt válaszolta neki:

- „Te magad mondod.”

Pál ezt is beemelte az úri szent vacsora gyakorlatába, amikor így szól:

- *„Mert ha mi ítelnők magunkat, nem ítéltetnénk el. De mikor ítéltetünk, az Úrtól tanítatunk, hogy a világgal együtt el ne kárhoztassunk.” 1Kor 11:31-32.*

Júdás kivételével a tizenegy megtalálta magában a bűnt és a hajlandóságot, ezért Jézus Krisztus velük közölt szeretetébe belerendültek, a kegyelem alkalmas idején pedig kegyelmet, bűnbocsánatot és örök életet vettek magukhoz, Júdás viszont ugyanabban a szeretetben csak még jobban megkeményedett, s a kimondott szó benne csupán a színlelés álarcának bizonyult, töredelem és megbánás nélkül.

Aki tehát eddig azt gondolta, hogy Jézusban, a megfeszített Krisztusban csak és kizárólag az Isten lepárolt szín tiszta szeretete jött egészen hozzánk, nagyot tévedett, mert benne az Isten igazságossága, olthatatlan szent haragja és ítélete sejtközeli közelségnél is közelebb jött hozzánk. Nem szerethet az Isten, ha ugyanakkor igazságos haragjával meg nem ítél. Mi pedig csak akkor tudjuk elfogadni az Ő irántunk való szerelmét, ha az elhat jelenvaló és eljövendő emberi létünknek fundamentumáig, a szívnek és léleknek, az ízeknek és a velőknek megoszlásáig (Zsid 4: 12), ahol megítélve gondolatainkat és a szívünknek indulatait az újjáteremtésünk forráspontjáig megrendít az Isten szentségéből való szent félelem, az Ő szent haragja és igazságos ítélete, amint meg van írva:

„És feltámad nektek, akik féltetek [נִרְאָה (járé')] 1) féltő (vkit, vkitől), tisztelő (vkit)] az én nevemet, az igazságnak napja, és gyógyulás lesz az ő szárnyai alatt, és kimentek és ugrándoztok, mint a hizlalt tulkok. És szétapodjátok a gonoszokat, és porrá lesznek lábaitok nyomása alatt azon a napon, amelyet én szerzek, azt mondja a Seregeknek Ura!” Mal 4:2-3.

Szeretjük, vagy megvetjük Jézust? Tiszteljük, féljük [נִרְאָה (járé')] ezért visszahúzzuk a kezünket és azt mondjuk, hogy *legyen meg a te akaratod miként a mennyben úgy a földön is*, vagy megvetjük és saját elképzeléseinket érvényesítjük? Júdás egyértelmű, hogy Jézus megvetésében ítéletet evett és ivott önmagának, s mivel megvetette az Úr megelevenítő és oltalmazó kegyelmét, a halál védtelenül nyelte el őt.

Isten Igéje igazság és ennek világosságában el tudjuk képzelni, hogy mennyire égette Júdásnak a torkát az a bemártott falat, majd pedig a kezét az a 30 ezüst, amit szétszórt a templomban? (Máté 27:4-5) Milyen gondolatokat, indulatokat és érzéseket korbácsolt fel benne Jézus Krisztus igazsága és szeretete? Olyan erőket, amelyek Júdást teljesen széthasították (Vö.: Máté 27:3-10 és ApCsel 1: 18), s ami rejtve belül volt benne, kifordult¹⁹ és napvilágra jött belőle, de nem a kegyelem, hanem az átok állapotában! Mindenki ezt cselekszi Isten Krisztusban megjelent igazsága, szeretete és szentsége. Átvilágít, leleplez, felszínre hozza a sötét mélyből a bűnt, leleplezi a gonoszság gyökerét, hogy a kegyelem állapotában teljesen megszabadítson, amint megvan írva:

„Az Úr öl és elevenít, sírba visz és visszahoz. Az Úr szegénnyé tesz és gazdagít, megaláz s fel is magasztal; Felemeli a porból a szegényt, és a sárból kihozza a szűkölködőt, hogy ültesse hatalmasok mellé, és a dicsőségnek székét adja nekik; Mert az Úr a földnek oszlopai, és azokra helyezé a föld kerekességét.” 1Sám 2:6-8.

Cselekedje velünk a mi Urunknak Jézus Krisztusnak kegyelme, hogy Krisztus megtörtetett testét tiszteljük és megbecsüljük, hogy általa kegyelmet kegyelemre vegyünk magunkhoz és eljussunk a mi Urunk teljes megismeréséig. Továbbá cselekedje azt is, hogy a velünk közölt új szövetség pohara megtisztítson minket minden bűnünkből és nyomorúságunkból és megszenteljen Mindenható Urunk számára mindörökre. Meneküljünk hát a mi húsvéti Bárányunk szent oltalmába! Ámen.

¹⁹ Ő ugyan mezőt szerzett hamisságának béréből, de fejjel lezuhanva közepén széthasadt, és minden belső része kifordult. ApCsel 1: 18.

Mit kergetsz²⁰ engem? Nehéz neked, akit kértek²¹ az ösztöke²² ellen rugódoznod.²³

Nagypéntek 2021

„Amíg tehát Pilátus az ítélszékekben ült, felesége ezt üzenté neki: Ne avatkozz ennek az igaz embernek a dolgába, mert sokat szenvedtem ma álmomban miatta!” Máté 27: 19.

Virágvasárnap és nagycsütörtökön már sokat hallottunk a mi Urunk Jézus Krisztus szenvedéseinek körülményeiről. Az evangéliumokból megtudtuk, hogy Jézus nem úgy jött a világunkba, hogy lenne csak egyetlen egy ember is, aki elkerülhetné a vele való szembesülést. Mert ő ama megvetett szegletkő, aki által sokan elesnek, és jegy, akinek [sokan] ellene mondanak; de ő ama egyetlen fundamentum is, aki a mi feltámadásunkra és lelki házzá való felépülésünkre adatott az Isten Izraeljében! Ő az, aki által az éles tör [τό κέντρον, -ου (to kentron ú) 1) amivel szűrni lehet 2) ösztöke 3) fullánk] minden lelket általhat; hogy sok szív gondolata nyilvánvalókká legyenek! Luk 2:34-35. Mert e világban az Isten egyetlen látható jele egyedül Jézus, a megfeszített Krisztus. „Krisztus nem dicsőségesen ragadatik el a földről a mennybe, hanem keresztre kell jutnia, és ahol a kereszt áll, pont ott van közel a feltámadás. Pont ott, ahol mindenki zavarba jön Istentől, ahol mindenki kétségbe vonja a hatalmát, Isten ott van teljesen, Krisztus ott van eleven közelségben. Ahol csak egy hajszálon múlik, hogy valaki elpártol vagy hű marad, Isten és Krisztus ott van teljesen”,²⁴ ott, ahol kivétel nélkül minden ember elesik, Isten ott van jelen, hogy Krisztusban fölemeljen.

Pilátus feleségének a neve állítólag *Claudia Procula*, volt, aki 15 éves volt, amikor megrendezett házasság útján Pilátushoz adták. Az evangélium feljegyzéséből arra gondolhatunk, hogy Claudia figyelmeztetését, azt, hogy „*semmi dolgod ne legyen ezzel az igazzal*”²⁵ kérését úgy kell értelmeznünk, hogy férje maradjon ki abból a Krisztussal való szembesülésből, amiből törvény, hogy senkinek nem lehet kívülállónak lennie, illetve maradnia, még kevésbé a törvényesség öréül rendelt helytartónak!

Krisztussal kapcsolatosan csak kétféle állapot van, az áldozati bárány-állapot, illetve e bárány mézárásának állapota, nincs harmadik, a semleges, a kezemet mosom külső megfigyelő állapot, ilyen egyáltalán nem létezik.

Az evangélisták tanúságtétele szerint Pilátus hallgatott is a feleségére és sokat ficáncolt [λακτίζω (laktidzó) rúg, rúgkapál, rugdalózik, küszködik], hogy kibújhasson a hurokból, de a tények valósága az lett, hogy minél jobban vergődött, annál jobban gabalyodott bele a reá is kivetett hálóba. Minden kudarcot vallott, amivel csak próbálkozott. Kikérdezte Jézust és ártatlannak találta. Magáról lerázva elküldte Heródeshez, hogy ő ítélkezzen felette, mert hatáskörileg hozzá tartozott. Heródes Jézust semmibe véve visszaküldte hozzá. Arra gondolt, hogy megostoroztatja, mondjuk ki, félholtra vereti, hogy látványával szánalmat ébresszen és szabadon bocsátását, amnesztiáját kérjék tőle az ünnep szokása szerint. Annyira elverték, hogy Ézsaiás szerint, akiknek meg kellett volna szánniuk, nem bírtak reá nézni. Akik pedig a nagy

²⁰ διώκω (dióko) 1) üldöz, zaklat, követ 2) követ, keres, törekszik, gyakorol 3) megfigyel, leír, beépül 4) bíróság előtt vádol

²¹ ὁ Σαούλ (ho Szaúl) 1) Saul (Sá'úl), héber eredetű tulajdonnév, jelentése: akit kértek. 2) Saul (Károlinál: Saul), Pál apostol héber neve.

²² τό κέντρον, -ου (to kentron ú) 1) amivel szűrni lehet 2) ösztöke 3) fullánk

²³ Mikor pedig mi mindnyájan leestünk a földre, hallék szót, mely én hozzám szól és ezt mondja vala zsidó nyelven: Saul, Saul, mit kergetsz engem? Nehéz neked az ösztön ellen rugódoznod. Apcs 26:14.

²⁴ Ditrich Bonhoeffer in Jöjj velem Harmat-Luther Kiadó Budapest 2020. old 102. (Április 1)

²⁵ μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ

emberkínzó, az ördög fiaiként és tanítványaiként bírták ezt gyomorral, a Barabbás nevét kiáltották, majd azt, hogy Jézus feszítessék keresztfára.

Pilátus utolsó kétségbeesett mozdulata, az annyira ismertté lett kézmosása volt, amiben ártatlannak nyilvánította magát az egy igaz ártatlan vérenek kiontása kozmikus perében.

Meggyőződésem, hogy napjaink különös keresztényüldözésének közepette Pilátus az Isten világra kivetett hálójában ficáncoló „nyugati keresztyénnek” egyfajta prototípusa. Menteni akarja az igazságot, a jó hírnevet, a becsületet, a tisztességet és az egy Igazat, de sorra minden egyes csatát elveszít. Elveszítette a szent házasság és a család megvédésének csatáját. Valami hazug szeretetben feloldódott a férfi és a nő különbözősége és egymásra utaltsága, hasonlóképpen az igaz és a hamis, a jó és rossz. A bibliai és hitvallásos alapon álló keresztyén mai divatos jelzője a náci fasiszta, a világellenség, egy ügyesen bemocskolt név. Miért csodálkozunk ezen, hisz éppen ez nagypéntek egyik lényegi sajátossága, hogy az igazat és szentet, a tökéletesen ártatlant gonosztevéként és mindenki ellenségeként ítélik el az önjelölt igazságosztók, majd ölik is meg; az ízig vérig terroristát pedig éljenzések közt engedik szabadon. Hát ez a sötétség hatalmának és órájának az igazsága. Ha pedig ez az élő és zöld fának a sorsa, akkor mi a sorsa az elszáradtnak?²⁶ Nem véletlen, hogy sokan fejvesztve tépik le magukról ezt a Jézusért rájuk dobott hazugságot és torzulnak Jézus nevetséges karikatúrájává. A jelenség nem újkeletű, már az első keresztyénüldözés idején, sőt az apostolok esetében már a Gecsemáné kertjében (Mt 26: 40) is pontosan ilyen volt. Jézus meghívta Jakabot, Pétert és Jánost, hogy vegyenek részt Istennek az istentelen világ miatti szenvedésében. Tudjuk, akkor ez nem sikerült, egyfelől elaludtak, másfelől Péter a kardjával elkezdett hadonászni, hogy mentse a szerinte még menthető. Szánalmasan méltóságán aluli lett, mint egy kiszáradt fa a puszta közepén. Péter ezt soha nem felejtette el ezért a gyülekezetben így válaszolja meg Jézusnak az elszáradt fa sorsával kapcsolatos kérdését.

„Szeretteim, ne rémüljete meg attól a tűztől, amely próbáltatás végett támadt köztetek, mintha valami réműletes dolog történnék veletek; Sőt, amennyiben részetek van a Krisztus szenvedéseiben, örüljete, hogy az ő dicsőségének megjelenésekor is vigadozva örvendezhessete. Boldogok [vagytok], ha Krisztus nevéért gyaláznak titeket; mert megnyugszik rajtatok a dicsőségnek és az Istennek Lelke, [amit] amazok káromolnak ugyan, de ti dicsőítete azt. Mert senki se szenvedjen közületek mint gyilkos, vagy tolvaj, vagy gonosztevő, vagy mint más dolgába avatkozó: Ha pedig mint keresztyén [szened], ne szégyellje, sőt dicsőítse azért az Istent. Mert [itt] az ideje, hogy elkezdődjék az ítélet az Istennek házán: ha pedig először mi rajtunk [kezdődik], mi lesz azoknak a végük, akik nem engedelmeskednek az Isten evangéliumának? És ha az igaz [is] alig tartatik meg, hová lesz az istentelen és bűnös? Annak okáért, akik az Isten akaratából szenvednek is, ajánlják [neki] lelküket mint hű teremtőnek, jót cselekedvén.” 1Pét 4:12-19.

A jó cselekvéséhez a Szentlélek által kapott békesség, összeszedettség, józanság, céltudatosság, hűség, állhatatosság és élő reménység szükséges. Vajon ezek és az ezekhez hasonló dolgok a legfőbb jellemzőink, nemde sokkal inkább a fejvesztett menekülés, az a rémült kényszer, amivel saját létjogosultságunkat akarjuk igazolni? „Mivel Jézus magára vette minden ember bűnét, ezért mindenki, aki felelősen cselekszik, bűnössé lesz. Aki ki akarja vonni magát a bűnért való felelősségvállalás alól, az elszakad az emberi lét végső valóságától, elszakad Jézus Krisztus büntelen bűnhordozásának megváltó titkától, és nem részesül az isteni megigazulásban. Az ilyen ember személyes ártatlanságát a másik ember iránti felelőssége elé helyezi és nem érzékeli azt a reménytelenebb bünt, melyet éppen ezáltal terhel magára. Arra is

²⁶ Mert ha a zöldellő fával ezt teszik, mi történik a szárazzal? Luk 23: 31.

vak, hogy a valódi büntelenség éppen azáltal bizonyosodik be, hogy a másik emberért közösséget vállal a bűnével.”²⁷ Így lesz századunk az eddig soha nem látott deformált keresztyénség ideje, amiben elveszett az Igazság, akihez vissza lehetne térni, eltűnt az Élet, akinek képére és hasonlatosságára vissza lehetne alakulni és láthatatlan az Út, akin járni és célunkba jutni lehetne. Jézus Krisztus által a felelős cselekvés lényegéhez tartozik, hogy a büntelen, önzetlenül szerető ember bűnössé válik (Bonhoeffer, Ditrich, 2020). Péter nem akart akkor és ott mestere mondva-csinált bűnében osztozva bűnössé válni. A kertben, míg szabjája volt, kardoskodott ellene, később a főpap udvarában a tűz mellett pedig, háromszor tagadta meg Jézust.

Pál apostol állapítja meg, hogy „az Írás mindent bűn alá rekesztett, hogy az ígélet Jézus Krisztusban való hitből adassék a hívőknek.” Gal 3:22. „Az Isten mindeneket engedetlenség alá rekesztett, hogy mindeneken könyörüljön.” Róm 11:32. „A teremtett világ maga hiábavalóság alá vettetett, nem önként, hanem azért, aki az alá vetette. Azzal a reménységgel, hogy maga a teremtett világ is megszabadul a rothadandóság rabságától az Isten fiai dicsőségének szabadságára. Mert tudjuk, hogy az egész teremtett világ egyetemesen fohászkodik és nyög mind ideig. Nemcsak [ez] pedig, hanem maguk a Lélek zsengejének birtokosai, mi magunk is fohászkodunk magunkban, várván a fiúságot, a mi testünknek megváltását.” Róm 8:20-23.

Istennek ez a világra kivetett hálója, amelyben mindent bűn és hiábavalóság alá rekesztetett, Krisztus. Az Isten egy igaz és örökké élő Messiása körülkerítéséből tehát senki, még oly nagy hal sem, mint Pilátus volt, nem tud kimenekülni! Ez a háló mindenkit térdre kényszerít, azt is, aki álmában viaskodik ellene, és azt is, aki önmaga nárcisztikus szentségében igazságai magaslatain ülve faggatja, vagy kell birokra vele. Azokat is, aki apostoli elszántsággal ihletett igazsággal igaz és szent védőbeszédet tartanak az élet és az igazság vagy éppenséggel önmaguk érdekében. Továbbá azok sem menekülhetnek, akik magával a halállal kötöttek szövetséget, csakhogy megölhessék Jézust. Példa rá a halál egyik zsoldosa és lihegő vérebe, Saul, aki a főpap írásos felhatalmazásával üldözte az anyaszentegyházat, Jézus nyáját és azt hitte, hogy ez az igazi istentisztelet (Ján 16:2). Lássuk meg, hogy ez a későbbi Pál noha briliánsabbnál briliánsabb védőbeszédet tartott, el egészen a császárig a Jézus nyája védelmében, a világ mindenkit lábbal tiporta, kinevette és gúny tárgyává tette. Pál apostol igéi csakis bennünket a sorsában osztozókat erősítheti és vigasztalhatja! Nekünk az örömhír, és az Istennek ereje és megtartó hatalma, minden hívőnek üdvösségére, zsidónak először meg görögnek. Róm 1:16. Mert az Istennek igazsága jelentetik ki abban hitből hitbe, miképpen meg van írva: Az igaz ember pedig hitből él. Róm 1:17.

Az örök törvény pedig így szól:

„Szemet szemért, fogat fogért, kezét kézért, lábat lábért; Égetést égetésért, sebet sebért, kéket kékért (2Móz 21:24-25).” „Törést törésért, (...); amilyen sérelmet ő ejtett másón, olyan ejtessék rajta is!” 3Móz 24:20.

Amilyen bűnnel halálra adtuk Jézust ugyanazzal a bűnnel adatunk halára. Amilyen halállal megöltük Jézust, ugyanazzal a halállal ölettünk meg magunk is. Nem hagyott az Isten csak egyetlen egy megmenekülést, egyetlen egy utat az életre, egyetlen egy győzelmet az örök üdvösségre: a megfeszített Krisztust, hogy általa könyörüljön meg rajtunk, hogy igaz legyen a prófécia, hogy Krisztus Jézus bennünket viszont megsebesítő sebei által gyógyultunk meg (Ézs 53:5), a bennünket viszont megölő halála által megyünk át a halálból az életbe (Jn 5: 24-25), a bennünket viszont legyőző győzelmében győzünk (Jel 21:7)! Csak az így bűnössé letteknek és

²⁷ Ditrich Bonhoeffer: Jöjj velem. Harmath Luther Kiadó Budapest 2020. oldal 99. (Március 30).

megölteknek van az Úr feltámadása által új életük; más igazság, más keresztyénség, azaz Krisztus követés pedig nem létezik! Aki tehát önmagát felmentve színpadiasan mossa kezeit, vagy a hazugság vallásos, vagy ateista ideológiáinak engedve, a szivárvány színeibe burkolódzva, ide-oda hajlongva csókol fekete lábakat, Jézus azt nem tudja megsebesíteni a sebeivel és a halálával és így átvinni sem tudja a halálból az életbe. Csak az lesz tiszta, aki magára veszi Jézus ártatlan vérért, és a Krisztus gyalázatát²⁸, aki azonosítja magát az átok fájával, az ő kereszthalálával, aki nem akarja túlélni a megfeszített Krisztust, hanem sorsában, ugyanolyan némán és csendben vele tart. Itt a keresztfán, a megfeszített Krisztusban van vége a saját akaratumknak, itt nyugalom és csend van Istenben (Bonhoeffer, Ditrich 2020, 105). A Megfeszítettben „van szabad utunk a hitben ahhoz a kegyelemhez, amelyben állunk. Egyedül Jézus Krisztusban csillapul Isten haragja, egyedül benne győzetünk le, és adjuk mag magunkat Isten akaratának.” Egyedül „a kereszt által jön el Istennek igazsága és győzelme e földön s lesz majd nyilvánvaló az egész világ számára.”²⁹

Itt a földön néma sikollyal nyögünk és kiáltunk hozsánát, azaz, hogy *szabadíts meg a gonosztól*, mert a kígyó és bedugott fülű (Apcs 7:57) süket kígyófajzatjai (Máté 3:7; 12: 34; 23: 33) ebből semmit nem hallnak. Hangot nekünk nem a saját hangszálunk, vagy szívünk ad, hanem egyedül az Isten előtt álló oltár ad! Atyánk csakis eme oltáron³⁰ keresztül hall és lát bennünket, ahogyan Ő csakis eme oltáron keresztül szól hozzánk! Ennek az oltárnak hangja rendíti meg a szívünket és a teremtett világmindenséget, amikor így szól:

„*Ez amaz én szerelmes (Máté 12:18) fiam, akiben én gyönyörködöm.*” Máté 3:17. „*Őt hallgassátok!*” Máté 17:5. *Ő pedig ma így szól: „ELVÉGEZTETETT!” Ján 19:30.*

Eme mennyei szózat teljessége hívta létre az új eget és új földet, törölte el ugyanakkor az első ég és föld és a tenger igazságtalan, könny áztatta, halál és gyász gyötörte, fájdalommal és kiáltásokkal (Jel 21: 14) teljes első és régi világát (Jel 21:1 és 2Pét 3:13).

Az elvégeztetett [*τελέω* (teleó)] (Ján 19:30) és „meglett” [*γίνομαι* (ginomai) 1) lesz, születik, terem 2) létrejön, támad, keletkezik 3) történik, megtörténik, elérkezik, beteljesedik 4) lesz, válik vmivé 5) van, létezik 6) történik] (Jel 21:6), valamint az „íme mindent újjá teszek!” (Jel 21:5) mennyei szózat hozta el nekünk dicső győzelmünket (Jel 21: 7), maradandó, nem kézzel épült városunkat, elmúlhatatlan örökségünket és romolhatatlan (1Pét 1:23) örök fiúságunkat (Jel 21:7), az új Jeruzsálemet, amely az Istentől száll alá a mennyből, elkészítve, mint egy férje számára felékesített menyasszony. Ez a mi Istenünk és Atyánk örök sátora, ahol Urunk, aki az Alfa és az Omega, a kezdet és a vég (Jel 21: 6) mindenkor velünk, emberekkel van, és velünk

²⁸ Menjünk ki tehát ő hozzá a táboron kívül, az ő gyalázatát hordozván. Mert nincsen itt maradandó városunk, hanem a jövődőt keressük. Zsid 13:13-14.

²⁹ Ditrich Bonhoeffer: Jöjj velem. Harmath Luther Kiadó Budapest 2020. oldal 105. (Április 4).

³⁰ És mikor felnyitotta az ötödik pecsétet, látám az oltár alatt azoknak lelkeit, akik megöltek az Istennek beszédéért és a bizonyágtételért, amelyet kaptak. És kiáltanak nagy szóval, mondván: Uram, te szent és igaz, meddig nem ítélsz még, és nem állasz bosszút a mi vérünkért azokon, akik a földön laknak? Akkor adatának azoknak egyenként fehér ruhák; és mondaték nekik, hogy még egy kevés ideig nyugodjanak, amíg beteljesedik mind az [ő] szolgatársaik [nak], mind az ő atyjukfiai [nak száma,] akiknek meg kell öletniök, amint ők is [megöltek]. Azután látám, mikor a hatodik pecsétet felnyitotta, és íme nagy földindulás lön, és a nap feketévé lön mint a szőrszák, és a hold egészen olyan lön, mint a vér; És az ég csillagai a földre hullának, miképpen a fűgafa hullatja éretlen gyümölcseit, mikor nagy szél rázza. És az ég eltakarodék, mint mikor a papírtekercset összegöngyölitik; és minden hegy és sziget helyéből elmozdítotték. És a földnek királyai és a fejedelmek és a gazdagok és a vezérek és a hatalmasak, és minden szolgál és minden szabad, elrejték magukat a barlangokba és a hegyeknek kőszikláiba; És mondanak a hegyeknek és a kőszikláknak: Essetek mi reánk és rejtsetek el minket annak színe elöl, aki a királyi székben ül, és a Bárány haragjától: Mert eljött az ő haragjának ama nagy napja; és ki állhat meg? Jel 6:9-17.

lakozik, hogy innunk adjon az élet vizének forrásából ingyen, mert az ő népe leszünk, és Isten maga lesz velük, a mi Istenük (Jel 21:2-3).

Hallgassuk hát Őt, aki most így szól hozzánk: Aki legyőzetttvén (Vö.: 2Kor 12:9) győz, örökségül nyer mindent; és annak Istene leszek, és az fiam lesz nekem (Jel 21:7). Ámen.

Az ember Fia Jézus, a nagyszombatnak is egyetlen teljhatalmú Ura

Nagyszombat 2021

Ige: Amikor pedig beesteledett, eljött egy Arimátiából való gazdag ember, név szerint József, aki maga is tanítványa volt Jézusnak, felkereste Pilátust, és elkérte Jézus testét. Pilátus elrendelte, hogy adják ki neki. József magához vette a testet, begöngyölte egy tiszta gyolcsba, és elhelyezte a maga új sírjába, amelyet a sziklába vágatott. A sír szájára egy nagy követ hengerített, és elment. Ott volt pedig a magdalai Mária és a másik Mária, akik a sírral szemben ültek. Másnap pedig, amely péntekre következik, összegyűltek a főpapok és a farizeusok Pilátusnál, és azt mondták: Uram, emlékezünk, hogy ez a csaló még életében azt mondta: Harmadnapra feltámadok. Parancsold meg azért, hogy őrizzék a sírt harmadnapig, nehogy tanítványai odamenjenek, ellopják őt, és azt mondják a népnek, hogy feltámadt a halálból. Ez az utolsó csalás rosszabb lenne az elsónél. De Pilátus azt mondta nekik: Van őrségetek, menjetek és őriztessétek, ahogy tudjátok! Erre ők elmentek, lepecsételték a követ, és őrséggel őriztették a sírt. Máté 27: 57-66.

Nagyszombat csodája és különlegessége, hogy a halálnak abban a bénultságában, ami nagycsütörtök és nagypéntek eseményeiben érezte félelmetes jelenlétét, az Úr Igéje, aki örökkévaló Ige, nem szűnt meg cselekedni és történni. Nagyszombat tehát a folyamatosan történő Ige csodája! Történnie kellett ugyanis mindannak, ami meg van írva, hogy tudni illik, miután a gonoszok közt szántak neki sírt, mégis a gazdagok mellé jutott a kínos halál után: pedig nem cselekedett hamisságot, és álnokság sem találtatott szájában (Ézsaiás 53: 9).

A modern legújabb akciófilmek egyik hatásfokozó eleme, hogy egészen lassúvá merevedik minden másod és harmadlagos történés és csak a szuperhős mozog és cselekszik a maga természetfeletti erejével. A nyugalom napjára készülve Istennek pontosan ilyen cselekvője az Arimathiából³¹, a zsidók városából (Lk 23: 51) való József és társa Nikodémus (János 19: 38-42). Mi a különös bennük? Csak az, hogy azután a szörnyű péntek után, amikor minden és mindenki ki van ütve, eszméletlenül, bénultan és holtan hever a föld porában, akkor József a tanácsbeli, jó és igaz férfi, aki maga is várja az Isten országát, valamint Nikodémus, nem pusztán az igaz embernek járó kegyeletet, hanem Messiásra vonatkozó prófétai Igét hajtának végre, teljesítenek be. Cselekedetük lehet, hogy egyetlen apró kis mozdulat, benne mégis Isten maga az, aki az önmagából kifordult világban felállítja és megkerülhetlenné teszi az új rendet, amit utána senki és semmi nem képes megváltoztatni, hanem amihez mindenki másnak törvényszerűen csak alkalmazkodnia lehet. Ezt a szent igazságot pecsételi meg Péter apostol, amikor így szól:

„Mert Krisztus is szenvedett egyszer a bűnökért, mint igaz a nem igazakért, hogy minket Istenhez vezéreljen; megölettetvén ugyan test szerint, de megelevenítettvén lélek szerint.”
1Pét 3:18

„Hapax [ἁπαξ (hapax)]: ez a szó szerepel az eredeti szövegben az „egyszer” helyén. Nemcsak számszerűsít, hanem ráerősít arra, hogy a történés, a folyamat se előtte, se utána nem ismétlődhetik meg. Nem szükséges, nincs hozzá utólagos döntés, pótlás, kiegészítés és érvényvesztés. Szingularitás. Hozzáadja magát a kitörölhetetlen valósághoz. Kivétel, mely

³¹ [ἡ Ἀριμαθαία, -ας (hé Harimathaia asz) 1) Harimathia, héber eredetű tulajdonnév, jelentése: magaslatok. 2) Harimathia (Károlinál: Arimathia), helység Júdeában. Egyesek Rámá-val, Sámuel próféta születési helyével (1Sám 1,19), mások a Jaffából Jeruzsálembé vezető út mentén fekvő Ramle-vel azonosítják. Harimathiaia volt az otthona Józsefnek, aki a tulajdonában levő új sírba temette Jézus testét. (Mt 27:57-60)]

szabályt teremt, új felállást³², törvényt a mindenségben, amihez minden másnak és mindenkinek alkalmazkodnia kell!

Attól a pillanattól kezdve a világ Krisztus Jézusnak nevezett új középpontja körül kezd el forogni és mindennek, minden létezőnek, még magának a halálnak is a megfeszített Krisztushoz kell viszonyulnia. Tudjuk, hogy ez a Krisztusnak szükségszerűen térdet hajtó³³ viszonyulásnak miként kell kibontakoznia, mert minden pontosan úgy következik be, ahogy Jézus Krisztus azt előre megmondta! A keresztet tehát többé már nem lehet meg nem történné tenni, aki mégis megtenné, az a számára felkínált kegyelmet vetné el magától. „Ha tehát te magadra nézve erőtlennek és semminek minősíted a váltságáldozatot, a világ megváltása érvényben marad, még akkor is, ha téged hibás döntésed kizár az üdvösségből. Vigyázz! Nem Isten dönt helyedről, hanem te magad!”³⁴

A történet szerint arimátiai József nem törődve azzal, hogy szombatra készülve holttesttel tisztátalanra teszi magát, elmegy és elkéri Pilátustól a Jézus testét. Nikodémussal együtt elviszik és mintegy 100 font illatos kenettel őt bebalzsamozva, tiszta gyolcs közé tekerik, majd elhelyezik az új sziklasírba, utána pedig szombatot ülnek (Lk 23: 50-57). Ennek a szombatnapi nyugalmi időnek, vagy ahogyan az Írás mondja „harmadik nap” idő intervallumnak, minden más cselekménye is az arimáthiai József és Nikodémus Írást beteljesítő tettehez alkalmazkodik, úgy a természet, mert hiszen földrengés történik (Mt 28: 2), ahogy a természetfeletti lények, az Isten angyalai (Jn 20: 12) is, a Jézus sírja előtt állnak meg. Az emberek világában pedig úgy a Jézust szerető asszonyok és tanítványok, ahogy az őt még halálában is gyűlölő farizeusok és főpapok is szükségszerűen botlanak bele az arimáthiai József sziklasírjába.

Máté szerint másnap a farizeusok és a főpapok, mit sem törődve a szombat szentségével, amit a szombat napján is gyógyító Jézustól annyira számonkértek, egybegyűltek Pilátushoz és arra szólították fel, hogy parancsolja meg, hogy harmadnapig őrizték a Jézus testét magába záró sírt. Pilátus viszont azt válaszolta, hogy oldják ezt meg maguk a templomörség őreivel. Pilátus ekkor már nem asszisztált akaratukhoz, nem tudták már bevonni őt a saját rettegéseikbe. Szerinte Jézusnak ártatlan emberként kell nyugodnia a sírjában, így a papi vezetők és a farizeusok maguk mennek el lepecsételni az arimáthiai József sírját és maguk rendelnek őrköt is a sír őrizetére. Az általuk megölt Jézust veszélyesebbnek tartották, mint életében. Az emberek közt így állnak elő az örök iszonyat legtorzabb lényei és kiismerhetetlen szörnyei, a homlokukon a Káin bélyegével köztünk járó rettegés tetteinek „emberei.”

Míg azonban a József és Nikodémus kegyeletadásában Isten maga cselekedett erővel és hatalommal, a szombat, vagyis a nyugalom erejével és hatalmával, addig az Úr gyűlölőinek tette nem volt egyéb, mint az éppen általuk megidézett halál szenny áradatával való béna, tehetetlen sodródás. Cselekedetük tehát döglött lovon az új patkó hasznával volt egyenlő. Nincs benne bármit is megváltoztatni képes erő, nincs benne értelem, nincs benne semmilyen világosság. Csak arra lesz jó az általuk őrizetbe vett sír tényének kontrasztja, hogy előtte még jobban ragyogjon fel nekünk Istennek hatalma és dicsősége, hogy Krisztus még ennek a *nagyszombatnak* (Jn 19: 31) is egyetlen teljhatalmú Ura!³⁵

Tanuljunk nagyszombat meddő, üres és haszontalan farizeusi igeértelmezéséből! Milyen megtévesztő prédikációt, mesterkéltséget (2Péter 1: 16-19) nyomnak Pilátus előtt? Mennyire

³² Szász Tibor András sófalvi lelkipásztor 2021. 04.03 Facebook bejegyzése.

³³ Ezért Isten is felmagasztalta őt, és olyan nevet ajándékozott neki, amely minden név fölött való, hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyeieké, földieké és a föld alattiaké, és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére. Filippi: 2: 9-11.

³⁴ Szász Tibor András sófalvi lelkipásztor 2021. 04.03 Facebook bejegyzése.

³⁵ Mert a szombatnak is Ura az embernek Fia! Máté 12:8; Márk 2:28; Luk 6:5.

kínlódnak, hogy egyfelől igazaknak látszanak (János 19: 31), másfelől pedig, hogy hatással legyenek Pilátus értelmére, érzelmeire és akaratára! Logikájuk az igazság látszatát kelti, de beszédük üres és nincs semmilyen valóságalapja. Lássuk meg, hogy vért verejtékezve akarnak Jézus beszédének megfelelően az Isten ellen tenni. Hüen idézik Krisztust, de csak azért, hogy ellene tehessenek valamit, például egy pecsétet, egy fegyveres őrszemet, zsoldon vett hazugságot, a megtévesztés hatalmával felkeltett rettegést, bármit. Lássuk meg bene a lehető legszánalmasabb don quijottei szélmalomharcot!

Nagyszombat evangéliuma tehát az, hogy annak a gonosznak és sötétségnek, melynek nagycsütörtök éjszakáján és nagypéntek napján oly mérhetetlennek látszó hatalma volt, most semmilyen hatalommal nem bír, hanem teljesen védtelen és a legszánalmasabb elmebaj idétlenségéig magatehetetlen. Ebben a bénultságban tör elő az elvetett magból³⁶ egyre ellenállhatatlanabbul a halált legyőző új élet csiréje! Lássuk meg, hogy Urunk még az ő nyugalmban is erősebb (1Kor 1:25b), mint csupa hiábavalóságokat cselekvő ellenségei!

Húsvétkor a Krisztus feltámadásával kinyitott sír száját semmivel, semmilyen pecséttel, őrséggel, hazugsággal, halállal, terrorral és megfélemlítéssel nem bírják befogni. Ez a nyitott sír kiált bele szüntelenül az ő üres és az örök sötétségben szüntelenül rettegő, céltalanul bolygó³⁷ tébolyodott³⁸ létükbe. Bárcsak engem is annyira hatalmába tudna venni az én Uram szombatjának ez a nyugalma, minden értelmet felülmúló békessége, hogy én lehetnék ez az Általa megnyitott sír³⁹! Ámen.

³⁶ Bizony, bizony mondom nektek: Ha a földbe esett gabonamag el nem hal, csak egymaga marad; ha pedig elhal, sok gyümölcsöt terem. Ján 12:24.

³⁷ Tengernek megvadult habjai, a maguk rútságát tajtékozók; **tévelygő csillagok** ([ἀστέρεις πλανῆται](#)), akiknek a sötétség homálya van fenntartva örökre. Júd 1:13.

³⁸ „Megver téged az Úr tébolyodással, vaksággal és elme-zavarodással; És tapogatni fogsz délben, amint tapogat a vak a sötétségben; és szerencsétlen leszel a te utaidban (...).” 5Móz 28:28-29.

³⁹ Annak okáért prófétálj, és mondjad nekik: Így szól az Úr Isten: Íme, én megnyitom a ti sírjaitokat és kihozlak titeket sírjaitokból, én népem! s beviszlek titeket Izrael földjére. És megtudjátok, hogy én vagyok az Úr, mikor megnyitándom sírjaitokat és kihozlak titeket sírjaitokból, én népem! Ez 37:12-16; Ne csodálkozzatok ezen: mert eljő az óra, amelyben mindazok, akik a koporsókban [[τὸ μνημεῖον, -ου](#) (to mnémeion ú) sír, síremlék, sírbolt, emlékmű] vannak, meghallják az ő szavát, És kijőnek; akik a jót cselekedték, az élet feltámadására; akik pedig a gonoszt művelték, a kárhozat feltámadására. Ján 5:28-29.

Húsvét a Krisztus belénk lehelet Szentlelkével egygyé vált élet

Húsvét I. 2021

Köszöntés: „*Mert én tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára az én porom felett megáll. És miután ezt a bőrömet megrágnak, testem nélkül látom meg az Istent. Akit magam látok meg magamnak; az én szemeim látják meg, nem más.*” Jób 19:25-27.

Ige: „Már este volt azon a napon, a hét első napján, és a zsidóktól való félelem miatt az ajtók is zárva voltak, ahol egybegyűltek a tanítványok, eljött Jézus, megállt középen, és azt mondta nekik: Békesség nektek! És ahogy ezt mondta, megmutatta nekik a kezét és az oldalát. A tanítványok pedig örvendeztek, hogy látják az Urat. Majd ismét azt mondta nekik Jézus: Békesség nektek! Ahogy engem elküldött az Atya, én is úgy küldelek el titeket. Ezt mondva rájuk lehelt, és így szólt: Vegyetek Szentlelket! Akiknek bűneit megbocsátjátok, azok bocsánatot nyernek, akikéit megtartjátok, azokéi megmaradnak.” Ján 20:19-23.

Szeretett testvéreim! Tegnap, Nagyszombat ünnepén arról hallottunk, hogy az ember Fia Jézus Krisztus, bármilyen ellentmondásos is, de annak a Nagyszombatnak is teljhatalmú Ura volt, amikor a Jézust gyűlölő gonoszok kivételével mindenki nyugodott. Nagyszombat csodája és különlegessége ugyanis, hogy a halálnak abban a bénultságában, ami nagycsütörtök és nagypéntek eseményeiben érezte félelmetes jelenlétét, az Úr Igéje nem szűnt meg cselekedni és történni. Történnie kellett ugyanis mindannak, ami meg van írva, hogy tudni illik, miután a gonoszok közt szántak neki sírt, mégis a gazdagok mellé jutott a kínos halál után (Ézsaiás 53: 9), sőt feltámadásával és mennybeemeltetésével az Atya Isten jobbjára, a minden név fölötti név dicsőségébe emeltetett, oda, ahol neki adatott minden hatalom mennyen és földön.

Urunk Jézus még a tanítványaival volt, amikor mindezeket elmondta nekik, hogy meg fognak történni, Péternek Jakabnak és János pedig ott az átváltozás hegyén meg is mutatta az ő dicsőségét, amit senki és semmi nem vehet el tőle, mert az Atya kezében van. Tehát „mielőtt Jézus magával viszi a tanítványait a szenvedésbe, a megaláztatásba, a szegénységbe és a megvetésbe, *magához veszi őket* (Ján 20:21) és megmutatja nekik magát, mint Isten dicsőségének Urát (Mt 17: 1-9). Mielőtt a tanítványoknak le kell ereszkedniük Jézussal az emberi bűn, gonoszság és gyűlölet mélységeibe, Jézus felvezeti őket a magas hegyre, ahonnan a Zsolt 121: 1 verse szerint a segítségüket várhatják. Mielőtt Jézus orcája elszenvedí az ütések és köpések, mielőtt ruháját széttépik és vérrel szennyezik, a tanítványoknak látniuk kell Jézust isteni ragyogásában.”⁴⁰

Tény és való, hogy nagycsütörtök éjszakája, nagypéntek terrorja és még nagyszombat magatehetetlen nyugalma is teljesen elfeledtette a húsvétra ébredő tanítványokkal az Úr oly sokféleképpen meglátott dicsőségét. Ők, húsvét napján reggeltől estig a kereszt gyötrelmeiben roskadozva a halál teremtette múltban raboskodtak, pedig a valóság akkorra már teljesen más volt. A valóság húsvét hajnalán az volt, hogy egyedül Jézus Krisztus a teljhatalmú Úr minden élet és halál felett. A valóság az, hogy Ő, aki a kezdet és a vég, kizárólag az Ő hatalmában van a jelen a múlt és jövő (Jel 1:19), és még a pokol kulcsai is az Ő kezében vannak (Jel 1:18). De mindezek, a Jézus húsvét napi tanítványai számára teljesen láthatatlanok és megismerhetetlenek voltak. A szemük látása bele merevedet nagypéntek borzalmaiba s a halála okozta múltba. Hasonlóképpen a fülük hallása megsüketült annak istenkáromlásaiba, a szívük érzése belehalt a kínhalál tébolyába, elméjük szétesett.

⁴⁰ Ditrich Bonhoeffer in Jöjj velem Harmat-Luther Kiadó Budapest 2020. old 104. (Április 3)

Mire volt jó Jézus tanítványainak az a három és fél évig tartó tanítás, a messiási jelek és csodák, ha húsvét vasárnapjára nem maradt meg bennük csak egyetlen élő sejt sem, ami emlékeztetett volna bennük a látottakra, a hallottakra, a kitapintott és megérezett mennyei dolgokra, az eljövendő örök igazságra?

Így történt testvéreim, hogy noha Jézus a tanítványokat úgy vezette a Gecsemáné kertjén keresztül a Golgotán felállított keresztig, hogy előtte láthatták őt Isten megdicsőült Fiaként, az örök Fiú Istenként, és mint akiknek értelmi, érzelmi, tapasztalati tudásuk volt Uruk megdicsőüléséről, azaz feltámadásáról, mindezekből húsvét reggelén mégsem maradt meg bennük semmi. Mi ennek az oka?

Ennek oka az, hogy Isten keresztje soha nem válhat emberi tapasztalattá, mi „sohasem mérhetjük fel a Gecsemánében lejátszódott halálos küzdelem mélységeit, de legalább ne értenék félre. Isten és ember halálos harca ez, egy személyben, szemtől szemben a bűnnel. Semmit sem ismerünk a Gecsemánéből személyes tapasztalás útján. Gecsemáné és Golgota egyedülállóak (...).”⁴¹ Felfoghatatlan, de nemcsak a világot és poklot, hanem bennünket is teljesen elmerít a Krisztus halálába. Húsvét napján a tanítványok nem tudták kiemelni a fejüket az őket elragadva elnyelő halál sötét vizéből.

Testvéreim! Ők ebben az állapotukban hozzánk teljesen hasonlóak, mi pedig ő hozzájuk vagyunk teljesen hasonlóak. Ez az a teljesen elveszett állapotunk, amiben Krisztus Urunk halála eltörölte addig ismert világunkat, megölt bennünk minden isteni emléket, mennyközeli érzést, az igazság, tisztaság és szentség legőszintébb vágyát, és hamuvá változtatta az Isten életet adó ígését. Ne szégyelljük nevén nevezni ezt a totális elveszettségünket, aminek általunk felfogható határai sincsenek már! Ez az a titok, amit az apostol így fogalmazott meg számunkra:

„Avagy nem tudjátok-e, hogy akik megkeresztelkedtünk Krisztus Jézusba, az ő halálába keresztelkedtünk meg? Eltemettünk azért ő vele együtt a keresztség által a halálba: hogy miképpen feltámasztott Krisztus a halálból az Atyának dicsősége által, azonképpen mi is új életben járjunk.” Róm 6:3-4. „Krisztussal együtt megfeszítettem. Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus; amely életet pedig most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem és önmagát adta értem.” Gal 2:20.

Húsvét csodája nem az, hogy lenne bárki is, akár csak egy ember is, aki képes volt a felszínre úszni a halál dimenziók nélküli mélységéből, akinek hatalmába volt újra talpra állni a golgotai kereszt eseménye után. Nem! Nem ez az evangélium! Ellenkezőleg! Húsvét evangéliuma az, hogy a kereszt után, amikor mindenki a maga sírjában hever, csak egyetlen egy az, aki a halottak közül való feltámadásával élőként tapos a halál birodalma felett, a mi Urunk Jézus Krisztus, a Fiú Isten! Neki adatott minden hatalom mennyen és földön! Mt 28: 18.

Amiképpen soha nem mérhetjük fel Krisztus Urunkban végbement halálos küzdelmet a bűnnel, a halállal és a sötétség hatalmával, éppen úgy, soha nem mérhetjük fel a feltámadt Jézusban szemlélhető halál feletti győzelmét sem, ahogy a feltámadásában megjelent örök életet sem. A test feltámadásból semmit nem ismerünk személyes megtapasztalás útján. Gecsemáné, Golgota, a húsvéti üres sír és feltámadott Urunk egyedülálló, ebben a világban az Isten megkerülhetetlen egyszeri [ἁπαξ (hapax)] és egyetlenegy szingularitása. A megváltás középpontja, az idő és az örökkévalóság középpontja, nem tudunk keresztüllépni rajta; ott maradunk abban az életben, amelynek a kereszt a kapuja. A kapu, amelyen át minden ember közösségbe juthat Istennel. Ez az a hely, ahol egy hatalmas csapással Isten egyesül a bűnös emberrel, úgy, hogy feltárul az életbe vezető út – a csapás pedig Isten szívét éri (Chambers,

⁴¹ Oswald Chambers: Krisztus mindenekfelett. Primo/Evangéliumi Kiadó Budapest 1992. oldal 98.

Oswald 1992, 99). Szentlélek a Biblia első lapjain ezt a csapást nevezi úgy, hogy Isten mély álmodat bocsátott az emberre és kivette az egyik oldalbordáját, hogy asszonyemberré formálja azt számára. Nővé alkotta tehát a férfiból kivett oldalbordát és asszonyaként ő hozzá vitte. Mennyei Atyánk így nyitott nekünk kaput az életre, hogy általa, mint a vőlegény számára elkészített menyasszony (Jel 21:2 és 9), Krisztushoz vitessünk. Velünk pedig pontosan ez történik, most ebben az órában is! Vitetünk Krisztushoz, egyre közelebb és közelebb!

Húsvét feltámadáscsodája és öröme az, hogy eljön az Úr és *megáll az én porom felett*, a nevemen szólít, hatalma szavával életre hív és feltámasztva hoz ki a síromból. Ekkor bevon bennünket az Ő feltámadott életével való közösségbe, vagyis új szívet, új elmét, *új látást* és új hallást is *ad*, melyek által újra megismerem Jézust, az Isten egyszülött Fiát, az Isten Messiását, a megfeszített, de a halottak közül feltámadt Krisztust, az én Uramat és Megváltómat⁴². Akkor elválaszthatatlanul egybeolvad a látás és a hallás. Már nem a szem lát és nem a fül hall, hanem az ember egész lénye (...), egész elveszett egzisztenciája kitarul, az érzékeken túl történik valami (Fernenc, Visky 2003, 145) Az Ő vele való egy test titka, azonban akkor teljesedik be tökéletesen, amikor az örök dicsőségbe emel magához a mi Urunk (Ef 5:32) az Ő eljövetelekor. Így lesz húsvét nem valaminek a megmagyarázhatatlan folytatása, hanem egy minden értelmet felül múló, nem e világból való (Jn 17: 16) teljesen új életnek a kezdete, olyan életé, amilyen addig a pillanatig sohasem létezett! Az örökkévaló Isten Fia és a feltámadt Krisztus feltámadt életével való örök közösség ez! Az Isten Fia Jézus Krisztus belénk lehelet (Ján 20:22) Szentlelkével eggyé vált romolhatatlan (1Pét 1:23) élet. Ámen.

⁴² לָאֵל (gá'al) I. alapjelentés Kal 1) megvált (ti. vérrokon) 2) kivált, kivásárol

Húsvét, mint a megismerhetetlen megismerése

Azt hallottuk, hogy hogy Isten keresztje soha nem válhat emberi tapasztalattá, mi „sohasem mérhetjük fel a Gecsemánéban lejátszódott halálos küzdelem mélységeit.⁴³ Utána azt is hallottuk, hogy amiképpen soha nem mérhetjük fel Krisztus Urunkban végbement halálos küzdelmet a bűnnel, a halállal és a sötétség hatalmával, éppen úgy, soha nem mérhetjük fel a feltámadt Jézusban szemlélhető halál feletti győzelmét sem, ahogy a feltámadásában megjelent örök életet sem. A test feltámadásból semmit nem ismerünk személyes megtapasztalás útján. Gecsemáné, Golgota, a húsvéti üres sír és feltámadott Urunk egyedülálló, ebben a világban az Isten megkerülhetetlen egyszeri [ἅπαξ (hapax)] és egyetlenegy szingularitása. A megváltás középpontja, az idő és az örökkévalóság középpontja, nem tudunk keresztüllépni rajta; ott maradunk abban az életben, amelynek a kereszt a kapuja. A kapu, amelyen át minden ember közösségbe juthat Istennel. A feltámadott Krisztus az, aki bevon bennünket az Ő feltámadott életével való közösségbe, vagyis új szívet, új elmét, új látást és új hallást is *ad*, melyek által újra megismerem Jézust, az Isten egyszülött Fiát, az Isten Messiását, a megfeszített, de a halottak közül feltámadt Krisztust, az én Uramat és Megváltómat⁴⁴.

Krisztust megismerni azt a felismerést jelenti, hogy Ő felvette a mi bűnös lényünket és nekünk adta az ő ártatlan, győzelmes lényét⁴⁵, hogy ő érettünk halt meg, és az én bűnömet vette magára. Ezért úgy gondolkodom, hogy minden dolgom eltörpül, mindent, ami az enyém, veszni hagyok, és egyedül ara gondolok, hogy Krisztus nekem ajándékozott, az ő szenvedése, az ő béketűrése és minden erénye az enyém. De ha ezt felismerem, akkor szeretnem kell őt, mert egy ilyen férfiúhoz ragaszkodnom kell. Aztán a Fiún keresztül tovább emelkedem (emeltetem) az Atya felé, és látom, hogy Krisztus (örökkévaló) Isten, és hogy az én halálomba, bűnömbe, nyomorúságomba öltöztetve nekem adja az ő kegyes jóindulatát is. Akkor felismerem az ő nyájias akarátát, és azt mondom magamban: - Ez az Isten! Ez Isten akarata és a számára tetsző dolog, amit Krisztus érttem tett. És ebben a látomásban megérezem Isten kimondhatatlanul nagy irgalmasságát és szeretetét, mely abban nyilvánul meg, hogy az ő kedves gyermekét érettem fájdalomra, gyalázatra és halálra adta.”⁴⁶

„A hit természete (...) úgy ragadja meg (...) az eljövendő javakat, mintha azok már jelen lennének, és nem kételkedik bennük. Ennek oka, hogy a hit látja, hogy Isten Igéje mindenható, és hogy Isten igazmondó és nem hazug.” Ez „az Ige biztosít minket az eljövendő örök, mennyei javak felől, amelyeket még nem birtokolunk. Ezért (a hit) (...) ha látja az Igét felbukkani, bátran odamegy, és nem engedi, hogy elriassa az ördög vagy a világ. (...) Másrészt, ha olyan fénye, fenyegetése van *a világnak* vagy hatalma, amely rábírhatná őt (a hívőt) arra, hogy ő azt igaznak tartsa, inkább elszenvet bármit. Hinni ugyanis azt jelenti, „hogy bírni Isten Igéjét és ígéretét és erősen abba kapaszkodni, hogy bizonyosan be fog következni, amire az Ige minket tanít.”⁴⁷

Isten „az örök életet csakis azoknak adja, akik azt a legforróbban és kimondhatatlan sóhajtozással keresik, kérik és miatta kopogtatnak. De mivel mi ezt életünkben, - legalább is ha nyugodt az életünk, - nem tesszük, ezért Isten halált és mindenféle kísértést küld ránk, hogy terhük az irgalom és az élet keresésére serkentsen.”⁴⁸

⁴³ Vö.: Oswald Chambers: Krisztus mindenekfelett. Primo/Evangéliumi Kiadó Budapest 1992. oldal 98.

⁴⁴ גָּאָל (gá'al) I. alapjelentés Kal 1) megvált (ti. vérrokon) 2) kivált, kivásárol

⁴⁵ Kiss Jenő és Ferenczy Noémi: Luther Márton mélysége és magassága. Koinónia Kolozsvár 2010. oldal 110.

⁴⁶ Kiss Jenő és Ferenczy Noémi: Luther Márton mélysége és magassága. Koinónia Kolozsvár 2010. oldal 112.

⁴⁷ Kiss Jenő és Ferenczy Noémi: Luther Márton mélysége és magassága. Koinónia Kolozsvár 2010. oldal 107.

⁴⁸ Kiss Jenő és Ferenczy Noémi: Luther Márton mélysége és magassága. Koinónia Kolozsvár 2010. oldal 103.

A Gal 5, 17 verséből „tanuld meg, hogy a küzdelem (az üdvösségért) nem a durva bűnösökben, hanem a hívőkben zajlik, és (ez az Ige, a Gal 5: 17) a keresztyéneknek is drága vigasztalást nyújt, hogy amikor gonosz kívánságokat éreznek, ne gondolják, hogy ezért mindjárt elkárhoznak. Tanuld meg, hogyha keresztyén vagy, hogy testedben mindenféle megütközést és gonosz hajlamot fogsz tapasztalni. Mert ahol a hit jelen van, ott száz gonosz gondolat, százszorta több kísértés fog előjönni, mint azelőtt.”⁴⁹

„Hol van dühöngésed, ó, sátán? Hol van gonoszságod, ó, világ? Hol van viadalod, ó, test? (...) Mert ha a világ legyőzetett, mit árthat még? Hiszen, ha a világ semmi, akkor annak istene is és fejedelme is semmi. Megölheti a testet, elrabolhatja a tisztességet és a javakat, de ezzel alázatosan és kelletlenül a mi szolgálóinkká kell lennie a mi javunkra, ami örök életünk szolgálatában. Ezt éri el tetteivel.”⁵⁰

„Sok keresztyén van, aki bár térdet hajt Jézus Krisztus keresztyéje előtt, de a saját élete minden bánata ellen hadakozik és berzenkedik. Azt (csak) hiszi, hogy szereti Krisztus keresztyéjét, de a saját élete keresztyéjét gyűlöli. Valójában Jézus Krisztus keresztyéjét is gyűlölik és megvetik azok, akik minden lehetséges módon keresik, hogyan menekülhetnének meg tőle.”⁵¹

A megfeszített Krisztusban ugyanis a világ is megfeszített és megöletett. Bizony, a keresztyén által megöletett és agonizáló világ bánt halálra bennünket és ezt mi, - gyöngéden fejezem ki magam, amikor azt mondom, hogy - nem szeretjük. Aki (tehát úgy) tudja magáról, hogy a szenvedést és a bánatot saját életében csak valami ellenség és gonosz okozhatja, az ebből ismerheti fel, hogy még egyáltalán nem találta meg békéjét Istennel (Bonhoeffer, Ditrich 2020, 106). „Alapjában véve csak a világgal való békességet kereste, és talán azt gondolta, hogy Jézus Krisztus keresztyéje által leginkább önmagával és a problémáival tud megküzdeni, s eképpen találhat lelki békét. (Valójában) így csak használta a keresztyéjét, de nem szerette. (...) Amikor azonban gondok jönnek, ez a békesség hamar szertefoszlik. (...) Aki azonban szereti Jézus Krisztus keresztyéjét, aki megtalálta benne a békét, az attól fogva életének gondjait is szeretni fogja, és végül elmondhatja az Írással: >>A szenvedéseinkkel is dicsekszünk<<. Róma 5: 3.”⁵²

Bárcsak fölemelne most bennünket is a mi Urunk az Ő dicsőséges győzelmeibe! Ámen.

⁴⁹ Kiss Jenő és Ferenczy Noémi: Luther Márton mélysége és magassága. Koinónia Kolozsvár 2010. oldal 105.

⁵⁰ Kiss Jenő és Ferenczy Noémi: Luther Márton mélysége és magassága. Koinónia Kolozsvár 2010. oldal 109.

⁵¹ Ditrich Bonhoeffer: Jöjj velem, Harmat-Luther Kiadó Budapest 2020, oldal 106 (április 5).

⁵² Ditrich Bonhoeffer: Jöjj velem, Harmat-Luther Kiadó Budapest 2020, oldal 106 (április 5).

A húsvéti beszélő üres sír

Húsvét II. 2021

Bibliaviasás: Miután elbocsátotta (Jézus) a sokaságot, felment a hegyre, hogy magányosan imádkozzék. Amikor beesteledett, egyedül volt ott. A hajó pedig már a tenger közepén küzdött a hullámokkal, mivelhogy ellenszél volt. Az éjszaka negyedik órváltása idején odament hozzájuk Jézus a tengeren járva. Amikor meglátták a tanítványok, hogy ő a tengeren jár, megrémültek, és azt mondták: Kísértet ez! És félelmükben kiáltoztak. De Jézus azonnal megszólította őket: Bízoztok, én vagyok, ne féljete! Péter pedig így válaszolt: Uram, ha te vagy, parancsolj, hogy hozzád mehessek a vízen. Ő pedig azt mondta: Jöjj! Erre Péter kiszállt a hajóból, és a vízen járva Jézus felé tartott. De látva a szelet, megrémült, és süllyedni kezdett. Rémulten kiáltott: Uram, ments meg! Jézus pedig azonnal kinyújtotta kezét, megragadta őt, és azt mondta neki: Kicsinyhitű, miért kételkedtél? Máté 14: 23-31.

Ige: „A hét első napján pedig, kora reggel, amikor még sötét volt, a magdalah Mária odament a sírhoz, és látta, hogy a követ elvették a sírról. Elfutott azért, és Simon Péterhez és ahhoz a másik tanítványhoz ment, akit Jézus szeretett, és azt mondta nekik: Elvitték az Urat a sírból, és nem tudjuk, hova tették! Kiment azért Péter és a másik tanítvány, és elmentek a sírhoz. Mind a ketten együtt futottak, de az a másik tanítvány Péternél gyorsabban futott, és elsőként ért a sírhoz. Behajolt, és látta, hogy ott vannak a lepedők, de nem ment be. Aztán őt követve megérkezett Simon Péter is, és bement a sírboltba, és látta, hogy a lepedők ott vannak, és a kendő, amely Jézus fején volt, nincs együtt a lepedőkkel, hanem külön összegöngyölítve más helyen van. Akkor bement a másik tanítvány is, aki előbb ért a sírhoz, és látott és hitt. Mert még nem értették az Írást, hogy fel kell támadnia a halálból.” János 20: 1-9.

Nagyszombaton arról hallottunk, hogy arimáthiai József és Nikodémus Messiásra vonatkozó prófétaí Igét hajtottak végre, teljesítettek be. Cselekedetükben Isten maga az, aki az önmagából kifordult világban felállítja és megkerülhetetlené teszi az új rendet, amit utána senki és semmi nem képes megváltoztatni, hanem amihez mindenki másnak törvényszerűen csak alkalmazkodnia lehet. Attól a pillanattól kezdve a világ Krisztus Jézusnak nevezett új középpontja körül kezd el forogni és mindennek, minden létezőnek, még magának a halálnak is a megfeszített Krisztushoz kell viszonyulnia. Ez történik tehát.

Az evangélisták szerint egyik legelső cselekvő maga a természet, a teremtett világ, ami a földrengés képbén viszonyul az immár be is pecsételt sírhoz, vagyis összetöri rajta a főpapok pecsétjét. Ezután a természetfeletti világ képviselőtében angyal jelenik meg és elhengeríti a Jézus sírjáról a követ. Az örök látják a feltámadás dicsőségét az angyalok arcán és őket a legiszonyatosabb rettegés járja át. Mind ehhez úgy viszonyulnak, hogy elszaladnak a megbízóikhoz. Ők első kézből kapnak így hírt arról, hogy a Megfeszített feltámadt és él. Ők azonnal eldöntik, hogy miként fognak viszonyulni a hozzájuk beszélő üres sír tényéhez, a feltámadott és élő Messiás igazságához. Tagadni és tagadni, hazudni és újra hazudni fognak. Ez idő alatt az Úr asszonytanítványai is a sírhoz siettek; halottat keresnek az élők közt. A múltban keresik Krisztust, aki valójában jelen van, és aki dicső eljövendő! Ők az üres sírnál az angyalokkal való találkozásuk után megemlékeztek Uruk szavairól és hittek. Az üres sír tényével és az angyalok által szölt Igével megerősített hittel útra keltek, hogy elújságotják a tanítványoknak, hogy azért üres a sír, mert Jézus feltámadt a halottak közül, ahogyan megígérte. Az úton azonban Jézus jött szembe velük (Mt 28: 9). Amikor meglátták őt, leborultak előtte, megragadták a lábát, de akkor félelem járta át őket (Mt 28: 10). Félelem az újtól, félelem az ismeretlentől. Urunknak újra meg kellett ismertetnie önmagát velük. „Ne féljete!” - mondta és

feladatot bízott rájuk. Azt a küldetést kapták, hogy mondják el a tanítványoknak, hogy Galileában fognak vele találkozni. Az asszonyok megtették, amit Urunk tőlük kért.

Ezután következik az, amit alapigénkből hallottunk, hogy az üres sír hírére Péter és János azonnal kiszalad a temetőbe. Előbb Péter, majd János veszik szemügyre a sírhelyet. Megtalálják benne az Úr fejkendőjét összehajtogatva. János evangélista erről azt írta le nekünk, hogy amikor látta a Jézus testét beborító gyolcsleplelt és külön a keszkenőt összefogva, akkor látott és hitt (János 20: 6-8).

A következő versben ugyanez a János megjegyzi, hogy hitt ugyan, de úgy, mint aki nem tudta⁵³ még az írást, mely szerint Jézusnak fel kell támadnia a halálból.

Csupa ellentmondás és paradoxon, vagy oximoron⁵⁴. Jézus számtalanszor elmondta nekik, hogy szenvedni fog, kínhalált halni és harmadnap pedig fel fog támadni a halálból. Az Írásokkal igazolta a beszédét, és János mindezek után itt azt állítja, hogy nem tudta sem ő, sem pedig a társai ezeket az írásokat. Miért állítja ezt? Talán a felejtés az oka, vagy inkább a fájdalom miatti lázadás és gyász? A „mit nekem rég élt szép emlékek jámbor tűnődése, mikor az én szívemet itt és most markolja a kétség és a gyász”? Vagy a „hagyj már békét nekem Jézus, mert összezavarodtam, mert belefáradtam ebbe a nagy megváltásosba”? Vagy tán a hagyj, mert „azt tapasztalom, hogy a végén mégis csak én kell sírjak, bizonytalankodjak, bűnbánjak, porba kússzak, egyedül maradjak a halál rettentésben, attól megtépázva és kifosztva, szembesítve minden nyomorúsággal, elveszettséggel és korlátommal”?

A valóság az, hogy János azért vallotta meg tudatlanságának ezt a nyomorúságát, mert a törvény, a próféciák, az Írás lelki [πνευματικός, ή, όν (pneumatikosz é on)]⁵⁵, de Jézus ezt a lelki, szellemi valóságot testi [σαρκικός, ή, όν (szarkikosz é on)] tanítványainak mondta el, kik testi-lelki állapotuk szerint ebből semmit nem fogtak fel, mert „érzéki [ψυχικός, ή, όν (pszükhikosz é on)] ember nem foghatja meg az Isten Lelkének dolgait: mert bolondságok neki; meg sem értheti, mivelhogy lelkiképpen ítéltetnek meg.” 1Kor 2:14. Emlékezzünk Urunk szavaira:

„Még sok mondani valóm van hozzátok, de most el nem hordozhatjátok [βαστάζω (basztadzó) 1) visz, elvisz, hordoz, cipel 2) felemel, kézbe vesz, megragad].” Ján 16:12.
„Mert jóllehet a lélek [τό πνεῦμα, -ατος (to pneuma atosz)] kész, de a test [ή σάρξ, σαρκός (hé szarx szarkosz)] erőtelen.” „De mikor eljő amaz, az igazságnak Lelke [τό πνεῦμα, -ατος (to pneuma atosz)], (nemcsak) elvezérel [ὁδηγέω (hodégeó) utat mutat, vezet, irányít, kalauzol, kísér], {hanem dinamizál is [δύναμαι (dünamai) 1) képes vmire, meg tud tenni vmit 2) (fordításban sokszor csak) -hat, -het (pl.: tehet, adhat, teremhet)]} majd titeket minden igazságra. Mert nem ő magától szól, hanem azokat szólja, amiket hall, és a bekövetkezendőket megjelenti nektek.” Ján 16:13. „Mikor pedig eljő majd a Vigasztaló, akit én küldök nektek az Atyától, az igazságnak Lelke, aki az Atyától származik, az tesz majd (bennetek és általatok) én rólam bizonytságot. Akkor ti is bizonytságot tesztek; mert kezdettől fogva én velem vagytok. Ján 15:26-27.

⁵³ εἶδω Perf: οἶδα (eidó oida) 1) lát, meglát, észrevesz, észlel, néz, ránéz, szemlél, találkozik 2) perfectum alak (οἶδα): tud, ismer, tisztában van vele; megtud, megismer, felismer 3) perfectum alak (οἶδα): képes vmire, ért hozzá

⁵⁴ Az **oximoron** (a görög ὀξύς oksús "figyelmes, elmés" és μωρός mōros "tompá, buta, ostoba" szavakból) retorikai-stilisztikai gondolatalakzat, amely egymást kizáró, egymásnak ellentmondó fogalmakat foglal szoros gondolati egységbe. Általában jelzős szerkezetben jelenik meg mint ellentét a jelző és a jelzett szó között, de gyakorta ellentétes fogalmak összekapcsolásaként is. Köznyelvi példák: élő halott, rettentő jó, halk sikoly, békehaderő, objektív vélemény, eredeti másolat stb. Irodalmi példák:

„Fejem fölél a csillagok jeges tüzet kavarnak” (Pilinszky János: Téli ég alatt);

„...hogy szeretlek, te édes mostoha!” (József Attila: Óda);

⁵⁵ Mert tudjuk, hogy a törvény lelki; de én testi vagyok, a bűn alá rekesztve. Róm 7:14.

Lehet hinni tehát a feltámadást és a Feltámadott Jézust úgy, hogy érzéki emberként nem ismered még az Írást, de nemcsak az Írással összhangban álló, azzal titokzatosan egyggyé váló ember Fia Jézust nem, hanem még kevésbé a harmadnap a halottak közül Krisztusként feltámadó Isten Fiát. Kérdés az, hogy mire elég ez az emberi logikával kikövetkeztető érzéki ember számára birtokolható és elhordozható hit? Mit is jelent ez a kikövetkeztetett hit?

Ott volt az üres sír, benne összefogva ott voltak hagyva a Jézus testét burkoló halotti leplek, és pedig összehajtogatva. Ebből azt a logikai következtetést vont le János, hogy a testet nem lopták el, hanem ténylegesen feltámadt, sőt ahogyan Jézus szokása szerint összehajtogatta az asztali kendőt, most ugyanúgy volt összehajtva a fejkendője, ezzel azt jelezve, hogy közel vagyok, visszajövök. Kérdés az, hogy Jánosban mind ebből a valóságos Jézusnak milyen képe állt össze, elevenedett meg? A legvalószínűbb, hogy a sírjából kisétáló Lázárhoz hasonló Jézus képe elevenedett meg Jánosban, azé a Lázáré (János 11: 1-44), akit pár nappal előtte éppen Jézus támasztott fel. Ennek a logikai hitnek alapján Jánosban tehát egy ilyen múltbéli kép, - és emlékfoszlányokból összerakott töredezett [τό μέρος, -ους (to merosz úsz) rész, darab szerep, részlet] és homályos [τό αἴνιγμα, -ατος (to ainigma atosz)] Jézus rajzolódhatott ki! Mit gondoltok, ez volt az igazság Ő róla, vagy az Isten és a Krisztus valósága ennél végtelenül több volt? Bizony az igazságok Igazsága és a valóságok Valósága végtelenül több és végtelenül más!

A logikai hit nem több és nem kevesebb, mint az ok okozati összefüggések által beszélő húsvéti üres sír és a múlt foszlányaiból összegyűrt, a Lázár feltámadásához hasonló Jézus. Elindulásnak jó bizonyágtétel, de nem elégséges, sőt veszélyes és félrevezető is lehet, amit maga Krisztus tart kézben.

Logikai hitünk kizárólag csak arra alkalmas, hogy gyötrő lelki [τό πνεῦμα, -ατος (to pneuma atosz)] szegénységünkben [πτωχός, ή, όν (ptókhosz é on) 1) szegény, nincstelen, nélkülöző 2) koldus] (Máté 5:3 és 6) éhezve [πεινάω (peinaó)] és szomjazva [διψάω (dipszaó)] égető szomjúsággal keressük és várjuk a (ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ) szellemben és igazságban (Ján 4:24), vagyis a maga teljes valójában megjelenő Krisztust, aki pusztán érzéki test-emberi megismerőképességeink számára felfoghatatlan, tehát ahhoz, hogy mégis megismerhessük Őt, neki kell előbb bennünket, érzéki embereket lelki emberré átváltoztatnia és alkalmassá tennie a megismerésére. Ez történik meg akkor, amikor Szentlelket lehel belénk, amikor megmutatja a sebhelyeit, amikor leül a tanítványaival együtt enni, amikor hirtelen megjelen és ugyanolyan hirtelen el is tűnik. A mi Urunk Jézus Krisztus teljhatalmában áll az, ahogy megmutatja nekünk, hogy Ő mi módon él és uralkodik teljhatalommal!

A testté lett Igét a tanítványok három és fél évig tartó iskolában ismerhették meg, a megfeszített Krisztust három napig tartó gyötrő halálban, a feltámadt Krisztust, a halottak közül az első zsenjét (1Kor 15: 20; 23; Kol 1:18; Jel 1:5) viszont a pünkösdig tartó negyven napos gyorstanfolyamban ismerik meg. Pünkösd után pedig, egy teljes életen át tartó apostolságban tanulják Krisztust, addig ameddig el nem jön a színről színre való látás örök napja. (1Kor 13: 12)

Szeretett testvéreim! Nagycsütörtökön, az utolsó vacsora órájától indultunk a Feltámadottal való találkozásunkra. Az utolsó vacsora néven ismert esemény és keresztyén gyakorlat, akkor és ott a szédereste, vagyis a húsvéti bárány elfogyasztásának vacsorája volt, amit Jézus meghittén, a tanítványaival töltött el. Abba a felházban Jézus töltötte be a családfő, a házigazda szerepét. Ő mondta el a *Kiddush*⁵⁶ (Mt 26,27), annak az estének igéit, imádságait és áldásait.

⁵⁶ A kiddus a pászkavacsora alkalmából elmondott kötött szövegű áldások és imák liturgiája. Hála, áldás és ima hangzik el a testvéri közösségért, a szent házasság ajándékáért, benne a derék asszony áldásáért, a gyertyafény felé

Az evangéliumi beszámolókból a mosakodás eseménye is megjelenik, amikor Jézus mosta meg a tanítványok lábát, ezzel arra utalva, hogy meg fogja tisztítani őket a bűneiktől. Jézus jobbján János ült, ez összecseng azzal a hagyománnyal, miszerint János volt a legfiatalabb apostol. A szédereste folyamán a legifjabb gyermek gyakran a családfőre támaszkodik. Így tett János is (Jn 13,23). A falat bemártása szintén fontos szerepet kap az utolsó vacsorán: ezzel leplezte le Jézus elárulóját (Jn 13,21-27). Jézus bemártotta a falatot és odaadta azt Júdásnak. Ha tartották magukat a szokáshoz, akkor Júdás után a többiek is kaptak egy-egy bemártott falatot. Lehet, hogy ezért nem volt világos a tanítványok előtt, hogy ki árulja el Jézust. Júdás elment a szertartásról, így az *úrvacsora* bevezetésénél már nem volt jelen.

Abban az időben a pászkavacsora sült báránypélekből, keserű zöldségekből és a kovásztalan kenyérből, a pászkából állt, a Templom lerombolása után (Kr. u. 70), a bárányt kivették az étrendből.

A vacsora során több alkalommal is ittak a borral teli pohárból. A harmadik volt a megváltás pohara, amely felemelésével szerezte Urunk, a Messiás, az úri szent vacsorát, vagyis az új és a keresztyének által gyakorolt kiddusht. A negyedik pohárra (elfogadás/dicséret pohara) mondta Jézus, hogy nem issza mindaddig, míg a tanítványaival a messiási királyságban nem ihatja az ő népével együtt (Mt 26,29). Az evangéliumi beszámolókból a záróhymnus is megjelenik: „És dicséretet énekelvén, kimenének az olajfák hegyére.” (Mt 26,30). Némely szokás szerint a pészahi szombatokon és péntek délutánoként, esetleg a *széder*-esten a megzenésített Énekek éneke szövegét éneklék, amely zsidó címe szerint a *Sir hásirim* (שיר השירים), vagy a *Derék asszony dicséretét* (Péd 31: 10-31). Az előbbi költői mű a szerelemről, újjászületésről (bizonyos értelmezés szerint az *Isten* és népe közötti szeretetről) szól. Igen! A mi Urunk utolsó, tanítványaival való közössége, rendkívül bensőséges vacsora volt!

A 3Mózes 23: 5-8 versei szerint az ünnepnek így kellett végbemennie:

„Az első hónapban, a hónap tizennegyedikén este van az ÚR pászkája. (Ez nagycsütörtök!) E hónap tizenötödik napja pedig az ÚR kovásztalan kenyérének ünnepe. Hét napig egyetek kovásztalan kenyeret. Az első napon szent gyülekezések legyenek, semmi hétköznapi munkát ne végezzetek. Hét napon át pedig tűzáldozatot áldozzatok az ÚRnak. A hetedik napon is legyen szent gyülekezések, semmi hétköznapi (robot) munkát ne végezzetek.”

Az ókori Izraelben, Jézus idejében ennek az ünnepnek a második napján kezdődött az árpa aratása, ami a mi húsvétvasárnapunknak felel meg. Ehhez kapcsolódik, hogy az ünnep második napján kezdték el az *ómerszámlálást*, vagyis a kalászszámlálást, mely a *hetek ünnepén*, *sávuotkor* vagyis pünkösdkor ért véget (ekkor ettek először új kenyeret). Úgy számolták a napokat (és heteket), hogy naponta egy-egy kalászt félretettek. Húsvét vasárnapján tették le tehát a legelső értett kalászt. Pál erről a kalászról mondja, hogy az első zsenge, vagyis a holtak közül feltámadott Krisztus előképe, tehát az első zsenge a halottak közül, akit követ a többi a nagy aratáskor, az Úr megjelenésének napján. A hagyomány szerint az érett kalászatok hetesével számolták össze, s ha hét kalász összegyűlt, kévébe (héberül: ómer) fonták őket. Amikor a hét összefont kéve is összegyűlt, a következő (az ötvenedik) napon tartották az új kenyér ünnepét, amely Szentlélek eljövételével esett egybe, a mi keresztyén pünkösdünkkel. Húsvét napján tehát az említett hagyomány jelképes cselekedeteivel kiabrázolt igazság, valamint ezt az igazságot felismerő, az üres sír látványával is megerősített logikai hit nem elégséges a feltámadott Krisztus megismerésére, befogadására és tanítványi követésére. Ez a hit semmit nem ér azok közt a tanítványi, sőt apostoli próbák közt, amelyeken Krisztus

mindenkori népének kell keresztüljutnia. Látnunk kellett, hogy a zsidó kulturális emlékezet jelképes cselekedeteivel, az izraelita mózesi hagyomány szimbólumokkal gazdag és csodálatosan eleven liturgiája, az ily módon érzelmdús vallásos és logikai hit a legelső szellőfuvallatú próbában megbotránkozik, és kudarcot vallva elbukik. És noha kétezer év óta ezt a számunkra keresztyéninek mondott logikai hitet egy egész kultúra és vallásos világ, sőt saját erős érzelmeink is körül ölelik, a próbáinkban ezek az érzéseink szalmaként gyulladnak meg és égnek hamuvá, miközben nekünk is súlyos égési fájdalmakat okoznak. Hát vajon nem fáj most az, hogy sokan nem gyülekezhetünk a templomban? Sok testvérünk nem a járvány miatt nem mehet a templomban, hanem azért, mert a templomát felrobbantották. Testvéreink millióit fosztották meg a létüktől, még az otthonukat és az országukat is kivették a lábuk alól. A pusztán ok okozati összefüggésekben látó hit nem tud átvinni minket a halálból az életbe, ez a hit legfeljebb a feltámadott Krisztusig tud valahogy ellökdösni, amikor élő Megváltónk még az elsüllyedésünk előtti pillanatban elkap és megragad, mint egykor a tengeren járó Pétert (Máté 14:28-30). Húsvét örömhíre azonban pontosan ez, hogy eljött a feltámadott Jézus és halált legyőző hatalmával megragadta és megtartotta a tanítványait, mindörökre. Nincs olcsó megváltás, Isten az ő Egyszülöttjét adta érte, Krisztus pedig önmagát! Bizony kőkeményen megfizetett a kereszten szenvedő, hogy kegyelmét kegyelemből adhassa nekünk. Krisztus a feltámadott azért jött, hogy leszámoljon mindazzal, ami minket rettegő, elbizonytalanodott, elkeseredett és kétségbeesett emberré tesz. Azért jött, hogy a félelmeink közepette is az isteni természet örököséivé tegyen mindörökké! Tusakodjunk hát mi is, akár az életünk árán is ezért a nagy kegyelemért!

Feltámadott Urunk tehát ma azt akarja, hogy Szentlélekkel betöltekezve, Szellemben és igazságban⁵⁷ az írások által ismerjük meg Őt, a maga feltámadott és az Atya Isten jobbján megdicsőült élő valóságában. Ez szent bizalmat, elszántságot és alázatos kitartó munkát követel részünkről. Vajon hajlandóak vagyunk-e végig járni ezt a pusztai vándorláshoz hasonló és teljes életet igénylő iskolát?

Könyörögjünk Isten Szentlelkéhez, hogy tegyen hajlandóvá és készségessé erre a kalandos megismerésre! Nyújtsuk Urunk felé kezünket és kiáltsuk ezt: „Uram, tarts meg engem! (Máté 14:30)” Ámen.

⁵⁷ Az Isten lélek: és akik őt imádják, szükség, hogy lélekben [τὸ πνεῦμα, -ατος (to pneuma atosz) 1) szellem: Isten (Jn 4:24a), (a Szent) Szellem, (az emberben levő) szellem] és igazságban imádják. Ján 4:24

Húsvét örök evangéliuma kontra jövőnek álcázott múlt ópiuma

Zárszó

Számunkra Isten váltságműve nyitotta meg az utat az Ő vele való végső, teljes és örök közösségre. A váltságmű mindaz, amit mi keresztyének, egyetemes és apostoli hitvallásunkba összefoglalva imádkozunk, hiszünk és vallunk. A váltság központi és lényegi üzenete a feltámadással elkezdődött örök élet feltartoztathatatlan kibontakozásáról szól, mely üzenet nemhogy nem menekülés ebből a világból, hanem a lehető legradikálisabb szembenézés ennek a világnak, s benne az embernek az esendőségével, nyomorúságával és végső átmenetiségével. A váltság, benne a Krisztus megkerülhetetlen halála, de különösen a feltámadása és az örök élet, viszonylagossá teszi ezt a világot, amelyet az ember szeretne öröknek látni. (...) „Ahogy ez a világ valamikor létrejött, ugyanúgy el is fog múlni. Ez objektíve igaz, hogy úgy mondjam, természettudományosan.”⁵⁸ Világunk ugyanis Krisztusban jött létre, bene áll és létezik és általa jön el a vége is.

„Csakhogy ki akarja látni ennek a világnak a végső átmenetiségét? Ki akarja látni önmagát mintegy kívülről, az örökkévalóság távlatából, ahonnan nézve kibomlik ennek a világnak a végső esetlegessége? Nem sokkal egyszerűbb úgy tenni, mintha ez a világ maga lenne az örökkévalóság helyszíne?” (Köntös László: Az örök életről. 2021. április 5. húsvét 2. napi Facebook bejegyzése).

Mondták, hogy az örök életről szóló keresztyén üzenet csak ópium azok számára, akik ebben a világban nem találják boldogságukat, s azzal vigasztalódnak, hogy amit itt nem kaptak meg, majd odaát az övük lehet (László, Köntös 2021). Micsoda alávaló hazugság és tévelygés (Márk 12:24). Az igazság az, hogy aki itt és most nem veszi birtokba a váltság által számára is megszerzett örök életet, az már most elveszített mindent, se múltja, se jelene és semmiféle jövője sem lesz, amint meg van írva:

„Mert a bűn zsoldja halál; az Isten kegyelmi ajándéka pedig örök élet a mi Urunk Krisztus Jézusban. Róm 6:23. „Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” Ján 3:16. „Bizony, bizony mondom nektek, hogy aki az én beszédemet hallja és hisz annak, aki engem elbocsátott, örök élete van; és nem megy a kárhozatra, hanem általment a halálból az életre. Bizony, bizony mondom nektek, hogy eljő az idő, és az most vagyon, mikor a halottak hallják az Isten Fiának szavát, és akik hallják, élnek.” Ján 5:24 -25. „Aki tehát hisz a Fiúban, örök élete van; aki pedig nem enged a Fiúnak, nem lát életet, hanem az Isten haragja marad rajta.” Ján 3:36. „Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz Istent, és akit elküldtél, a Jézus Krisztust.” Ján 17:3. „Az pedig annak az akarata, aki elküldött engem, hogy mindaz, aki látja a Fiút és hisz ő benne, örök élete legyen; és én feltámasszam azt az utolsó napon.” Ján 6:40.

Nem, a keresztyének nem menekülnek a váltsággal megváltva teremtett világból, vagy világtól, mert azt mindenkor abban a reménységben látják a maga átmenetiségében és végességében, mint ami a váltság következtében maga is megszabadul a romlandóság rabságától az Isten fiai dicsőségének szabadságára (Róm 8:21).

Nem a váltság alapján álló keresztyén üzenet az ópium, hanem az a szemlélet, amely egyszerűen nem hajlandó tudomásul venni a megváltott világnak, benne pedig a megváltott embernek a váltságban kapott új, - egyszerre átmeneti és ugyanakkor örök életre újjáteremtett - állapotát.

⁵⁸ Köntös László: Az örök életről. 2021. április 5. húsvét 2. napi Facebook bejegyzése.

Ópium delíriuma nem egyéb, mint úgy tenni, mintha ez a világ nem sebződött volna maga is halálra a Krisztus halála által és e halálos seb nélkül lenne maga az örökkévalóság helyszíne? Nem az, mert Jézus Krisztus elvetése miatt az egész világ Isten nélkülivé vált, melyet semmilyen emberi erőfeszítés nem tud ettől az átoktól megszabadítani (Bonhoeffer, Ditrich 2020, 108). Egyedül Krisztus, a mi egyetlen Kiengesztelőnk szabadít fel bennünket a valódi e világi életre, az Isten előtti életre az Isten nélküli világ közepén. Egyedül a kiengesztelt és Istennel megbékélt ember képes túllépni azokon a hiábavaló próbálkozásokon, amelyek a világ istenítésére irányulnak. Jézus hite legyőzte ezt a világot és arra az egyszerű cselekvésre és életre hív meg, amely az Isten és a világ közötti kiengesztelődésként hitén alapul (Bonhoeffer, Ditrich 2020, 108). „Csak a megfeszített Krisztusban élhető valódi e világi élet, tehát nem vele ellentmondásban, de nem is mellette, valamely világi öntörvényűség szerint, hanem éppen őbenne, ővele és őáltalá válik az e világi élet lehetőségessé és valóságossá.”⁵⁹ Ópium tehát az a valóságnak nevezett világszemlélet, amely nem terjed túl ennek a világnak a fizikai horizontján, s mely úgy kínál itt, ebben az egye jobban felgyorsuló világ-elvzésben valami egészen kába és idilli örökkévalóságot, sőt földi paradicsomot, mintha bizony ez lenne maga a végső és örök beteljesedés (Vö.: László, Köntös, 2021). Nos, nem az. Volt ugyanis szerencsénk személyesen is tapasztalni és megismerni is azokat a történelmi vállalkozásokat és sátáni társadalmi kísérleteket, amelyek földi paradicsomot ígértek, hogy aztán törvényszerűen a totális diktatúrába lényegüljenek át (Vö.: László, Köntös, 2021). „Úgyhogy, ha bárki is itt azt ígéri, bármilyen jelszóval, hogy hamarosan eljön majd az ember-teremtette tökéletes világ, önkéntelenül is összerendeznek. Különben is, elég csak egy futó pillantást vetni a történelem bármely szeletére, valahogy nem bírom meglátni, hogy valaha is sikerült volna meghaladni az embert magát, aki állítólag képes az ideális világ létrehozására. Ezzel szemben az igazság az, hogy az örök életről szóló üzenet nemhogy nem menekülés ebből a világból, hanem a lehető legradikálisabb szembenézés ennek a világnak, s benne az embernek a végső esendőségével, nyomorúságával és átmenetiségével.”⁶⁰

Isten evangéliumában és boldogan megvallott hitünkben az a felemelő, hogy miközben a megváltott keresztyén bátran szembenéz ennek a világnak a romlandóságával, esendő átmenetiségével és a tűz plazmaállapotában (2Pét 3:10 és 12) való megsemmisülésével, mégis élhetővé teszi az életet, és pedig az újjáteremtésbe torkolló végességben, mert a váltság alapján fogadja el az ember kijelölt és személyes helyét az örökkévaló Krisztus személyében és a vele való közösségben, végül pedig az általa nekünk elkészített dicsőség számunkra most felfoghatatlan új terében, az örökkévalóságban. Ámen.

⁵⁹ Ditrich Bonhoeffer: Jöjj velem! Harmat-Luther Kiadó Budapest 2020, oldal 108 (április 7).

⁶⁰ Köntös László: Az örök életről. 2021. április 5. húsvét 2. napi Facebook bejegyzése. Vö.: Köntös László: Hajlék az örökkévalóságban. Pannonia Reformata Múzeum Pápa, 2019. oldal 27 és 29.

Felhasznált irodalom

- Biblia. Szent István Társulat Budapest, 1987.
- Ditrich Bonhoeffer: Jöjj velem! Harmat-Luther Kiadó Budapest 2020.
- Kiss Jenő és Ferenczy Noémi: Luther Márton mélysége és magassága. Koinónia Kolozsvár 2010.
- Köntös László: Hajlék az örökkévalóságban. Pannonia Reformata Múzeum Pápa, 2019.
- Köntös László: Az örök életről. 2021. április 5. húsvét 2. napi Facebook bejegyzése.
- Oswald Chambers: Krisztus mindenekfelett. Primo/Evangéliumi Kiadó Budapest 1992.
- Szász Tibor András sófalvi lelkipásztor 2021. 04.03 Facebook bejegyzése.
- SCOLAR – kézikönyv a Bibliához, Scholar Kiadó 2018.
- Visky Ferenc: Nagyobb van itt. Koinónia, Cluj Napoca 2018.
- Visky Ferenc: Méz a sziklából Koinónia Kolozsvár 2003.
- Bible-Discovery: <http://www.mobilbiblia.hu/>
- Zsidó ünnepek, szokások, hagyományok is proudly powered by Blogger Blogger Templates created by Deluxe Templates Wordpress Web Hosting on Templatelite.com 2009.
<http://hagyomanyaink.blogspot.com/2015/09/pentek-esti-kiddush-vonatkozodalasok.html>